

SÜNI ÓVODÁK

1126 Budapest XII. Németvölgyi út 29.

OM: 034481

PEDAGÓGIAI PROGRAM MONTESSORI ELEMekkel

Készítette: Szép Alexandra

**Érvényes: A fenntartó jóváhagyásának
napjától**

Készült: 5/3 eredeti példányban

TARTALOMJEGYZÉK

	AJÁNLÁS	4
1.	HELYZETKÉP	5
1.1	Az óvoda tárgyi feltétele	6
1.2	Az óvoda személyi feltétele	7
2.	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	10
2.1	Gyermekekép	10
2.2	Óvodakép	10
2.3	Az óvoda nevelési célja	11
2.4	Az óvoda nevelési filozófiája, nevelési alapelvei	11
2.5	Az óvoda nevelési feladatai	11
3.	AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI	11
3.1	Gondozás, egészséges életmódra nevelés	11
3.1.1	A gyermekek gondozása	14
3.1.2	Egészségvédelem, betegség megelőzés	15
3.2	Érzelmi, erkölcsi közösségi életre nevelés	16
3.3	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása	20
4.	TERVEZÉS	23
5.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	27
5.1	Tevékenységek időbeni megosztása	27
5.2	Az óvoda kapcsolatai	30
5.2.1.	A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	31
5.2.2.	Kapcsolat a bölcsődével, iskolával	32
6.	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	33
6.1	Játék	33
6.2	Munka	39
6.3	Tanulás	42
6.3.1.	Irodalmi nevelés - Verselés, mesélés	44
6.3.2.	Zenei nevelés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	46
6.3.3.	Vizuális nevelés - Rajzolás, mintázás, kézi munka	48
6.3.4.	Külső világ tevékeny megismerésére nevelés	50
6.3.5.	Mozgás	54
7.	GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	59
7.1	Gyermekvédelem	60

7.2	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek - Fejlesztő foglalkozások	61
7.2.1	A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése	63
7.2.2	Egyéni fejlesztésre szorulóknak fejlesztése - Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése	63
7.2.3	Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése	67
7.3	Logopédia-fejlesztés	72
7.4	„Süniműhely”- alkotónapok- képességfejlesztő tevékenységek	73
8.	AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJÁNAK ÉRTÉKELÉSE	74
8.1	Az óvoda pedagógiai programjának fejlesztése	76
9.	AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	77
9.1	Az óvodába lépés feltételei	77
9.2	Az iskolába lépés feltételei	77
9.3	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	78
10.	FELHASZNÁLT IRODALOM	80
11.	ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	82
12.	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	83
	FÜGGELÉK-ESZKÖZJEGYZÉK	

AJÁNLÁS

Nevelésünk mottója:

„Segíts nekem, hogy magam csinálhassam!” - *(Mária Montessori)*

Óvodánkban alapos felkészülés után 1993-tól ebben a szellemben neveljük a hozzánk érkező, ránk bízott gyermekeket.

Programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramjának irányvonalát követi. Alternatív arculatát Mária Montessori pedagógiájának elemei és a tudatosan nevelő, megújulásra kész pedagógusközösség határozza meg.

Humanisztikus és demokratikus gondolkodásunkat jellemzi:

- a gyermekek megbecsülése, jogainak érvényesítése,
- a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése,
- a gyermekek önállóságának biztosítása,
- a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelő képesség, illetve személyiség fejlesztése,
- a család elsődleges nevelő hatásának elfogadása és tiszteletben tartása.

A gyermekek nevelésében a tehetséggondozást és differenciált fejlesztést a különböző tevékenységek során, kiemelten a játék folyamatában valósítjuk meg.

Óvodánk családias jellegét az épületek sajátosságai, a kis létszámú közösség és a dolgozók személyisége együtt képezik.

Programunk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését - az esélyegyenlőség biztosításával - vállalja fel oly módon, hogy figyelembe veszi az eltérő adottságokat, képességeket, szokásokat, érzékelési, vérmérsékleti különbségeket és a családok értékrendjének sokféleségét.

Megalapozzuk gyermekeinkben:

- saját szükségletek kifejezésének képességét,
- a kultúrált magatartás szokásait,
- a tisztelettudó beszédet a felnőttekkel, társaikkal szemben,
- a másság tolerálását,
- a társakkal való együttműködést,
- a kreativitás képességét,
- a környezetük iránti érzékenységet,
- egészséges életmód iránti igényt.

A SÜNI ÓVODÁKAT elhagyó gyermekek nyitott, érdeklődő beállítódással tekintenek az iskola felé. Az iskolai életet zökkenőmentesen szokják meg és a követelményeknek személyiségük zavara nélkül képesek eleget tenni.

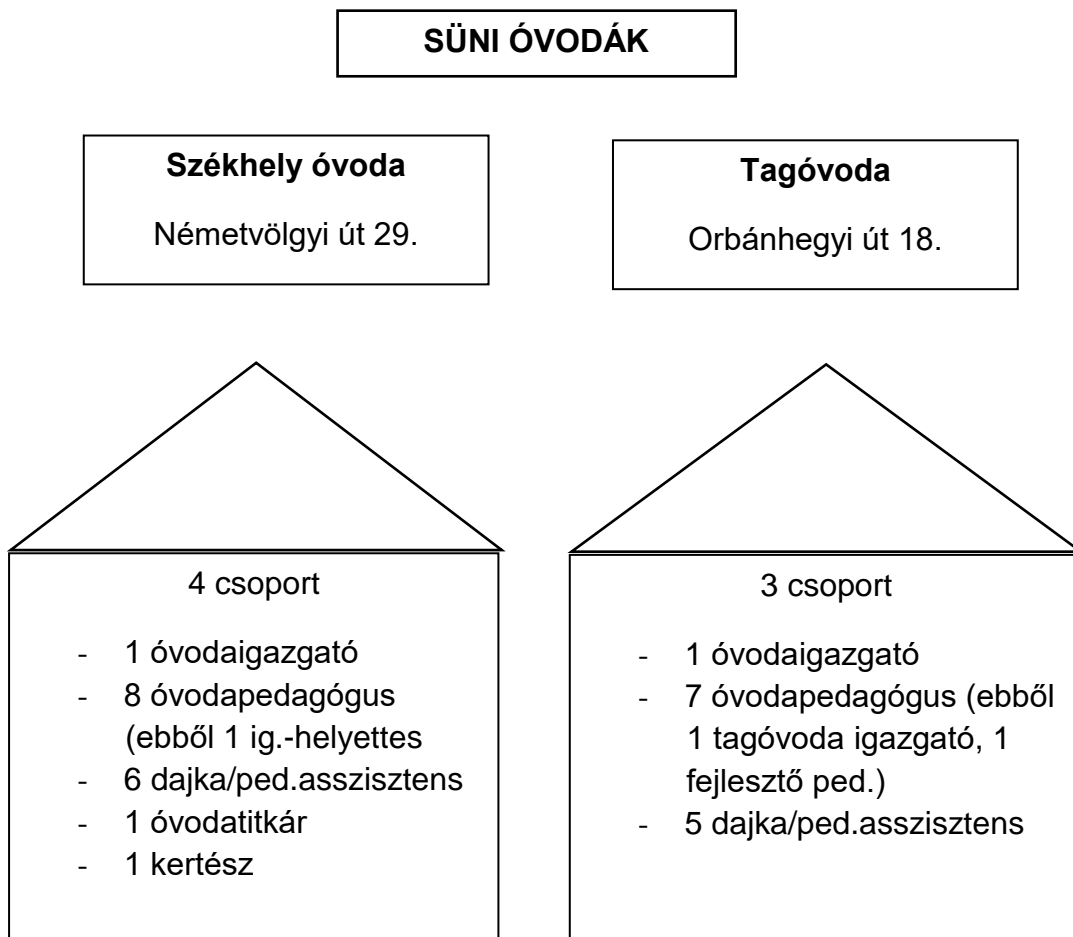
Kívánom, hogy jövődöbéli óvodásaink is jól érezzék magukat, mint egy nagycsaládban, ahol mindenki figyel a másokra, segítenek egymásnak, tolerálnak, egyszóval szeretnek!

- óvodaigazgató

1. HELYZETKÉP

A Süni Óvodák Budapest Hegyvidék XII. kerületének zöldövezeti részén, kertés házak között található. Óvodánk két épületből áll:

Az intézmény szervezeti felépítése:

Mindkét épület közlekedés szempontjából könnyen megközelíthető.
(102, 105, 112, 212 autóbuszok, 59 villamos)

A Németvölgyi út 29. sz. villa épületet az 1970-es években, az Orbánhegyi út 18. sz. épületet 1995-ben alakították át óvodává.

Mindkét óvodánk kerttel, udvarral rendelkezik, nagymozgást fejlesztő játékokkal felszerelve. A csoportszobák és a kiszolgáló helyiségek méretüket tekintve az épület adottságait követik. A gyermekcsoportok két szinten helyezkednek el. A szobák berendezése esztétikus, a nyitott polcrendszerekről a gyermekek a játékokat könnyen elérhetik. Mindkét épület alagsorában tornaterem található.

A gyermekcsoport általában az azonos korú gyerekek egy csoportba történő beosztásával kerül kialakításra. Ennek megfelelően intézményünkben egy-egy csoportba általában közel azonos korú gyermekek járnak, szükség szerint – a felvett gyerekek létszámától és korától függően - vegyes csoport kialakítására is sor kerülhet.

Az óvodapedagógusok főiskolát végzett, jól felkészült szakemberek, - néhányan több diplomával rendelkeznek-, akik az óvoda többi dolgozójával együtt szeretetteljes, családi légkörben teremtik meg a gyermekek érzelmi biztonságát.

Fejlesztő munkánkat fejlesztőpedagógusi végzettséggel is rendelkező óvodapedagógusaink, logopédus és mozgásterapeuta segíti.

Szem előtt tartjuk az óvoda és család szoros kapcsolatát. Nyitottak vagyunk, a szülők a nap folyamán bármikor bepillanthatnak az óvoda életébe.

Szülői értekezletek, családlátogatások, egyéni megbeszélések alkalmával - a nevelés eredményének fokozása érdekében - közös elveket, módszereket dolgozunk ki. Az újonnan érkező gyermekek és szüleik számára lehetőséget adunk az ismerkedésre és tájékozódunk a gyermekek szokásairól. Minden csoportban működik a Szülők Közössége, amely aktív segítője a gyermekcsoportnak, az óvodapedagógusoknak. Folyamatosan kapcsolatot tartanak a szülőkkel.

A szülők igényeit figyelembe vesszük a szolgáltatások és a helyi sajátosságok kialakításánál.

1.1. Az óvoda tárgyi feltétele

Az óvoda Pedagógiai Programja a megvalósításához szükséges – az épület lehetőségeit figyelembe vevő és kihasználó - tárgyi feltételekre támaszkodik.

Az óvoda berendezési tárgyai - alapvető funkciójuk mellett - a gyermekek fejlesztésének eszközei.

Fontos követelmény, hogy a berendezési tárgyak, az eszközök és játékszerek a gyermekek biztonságát szolgálják, rendezett, esztétikus képet mutassanak, a gyermekek számára is elérhetőek legyenek, megfeleljenek változó testméreteiknek, motiválják őket cselekvésre és a kerttel, udvarral együtt otthonos környezetet nyújtsanak, biztosítsák mozgás- és játékigényük kielégítését, egészségük megőrzését, fejlődését.

Az óvoda lehetőségeihez mérten megfelelő munkakörnyezetet biztosítson az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Berendezési tárgyak

- Épületben:
- gyermekméretű bútorok, nyitott polcok,
 - gyermekméretű eszközök az önellátáshoz, a környezet rendben tartásához, a növénygondozáshoz,
 - babaszoba – babakonyha,
 - gyermekeknek saját polc, fiók vagy dosszié,
 - nagyméretű tükör, falióra,
 - technikai eszközök.
- Udvaron:
- stabil fajátékok, homokozó, mobilépítmények,
 - fedett terasz, babaház.

Játék-és fejlesztő eszközök

A gyermekek életkorához, fejlettségéhez és tevékenységeihez igazodnak. Minden csoportban megtalálhatóak a gyakorló, konstruáló, szerepjátékok és egyéb fejlesztő eszközök, (Montessori didaktikai eszközök két csoportban teljes készlettel, részlegesen pedig minden csoportban megtalálhatóak,) bábok, maszkok, képeskönyvek, mesekönyvek, lexikonok, térképek, sporteszközök.

Várható felújítások, fejlesztések (Kötelező eszköz- és felszerelési jegyzék szerint, a fenntartó által megállapított ütemtervben foglaltak alapján).

Folyamatosan történik a játékeszközök bővítése, egy-egy csoportban. Montessori eszközök beszerzése évente a munkaterv alapján történik (földtérkép, Európa térkép, mértani testek, mértani lapok, írás előkészítő, tapintós dominó, geometriai formák, számképek és formák, tábla és rúd, feladatártya, szabályjáték, cilinderes hengersor, számok és pontok).

Az elhasználódást figyelembe véve folyamatos a berendezési tárgyak cseréje (asztalok, székek, öltözőszekrények, számítógép asztal).

1.2. Az óvoda személyi feltétele

A gyermekek fejlődéséhez szükséges tárgyak, eszközök mellett a személyi környezetet is biztosítani kell. Fontos számunkra a nevelőtestület tagjainak pedagógiai, pszichológiai felkészültsége és pozitív emberi tulajdonságai egyaránt.

Óvodánkban nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll.

A pedagógus **munkájának lényege** az, hogy tudását átadva, és a gyermekekben rejlő képességeket kibontakoztatva hozzásegítse őket, az **értéket és javakat teremtő élethez**. E munkafolyamatban a pedagógus a **teljes személyiségével** vesz részt, és a gyermekeknek is a teljes személyiségére hat. A gyermekekre való pozitív irányú hatni tudás a pedagógus legfontosabb kívánatos személyiségvonása.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek optimális fejlesztése érdekében speciálisan képzett szakemberek közreműködését vesszük igénybe.

Óvodai dolgozók

Óvodapedagógus: 16 fő

Pedagógiai munkát segítő: 13 fő

Ebből: Dajka,/ Pedagógiai asszisztens: 11 fő

Óvodatitkár: 1 fő

Kertész: 1 fő

Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. A csoportokban két fő óvodapedagógus dolgozik, munkájukat dajka, vagy pedagógiai asszisztens segíti.

Az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A csoportban dolgozó párok együttműködve nevelik a gyermekeket. Folyamatosan tájékoztatják egymást a gyermekekről, a csoporttal kapcsolatos eseményekről, az óvodában

történeteiről. Az együttműködés során a pedagógiai célok, feladatok azonosak a helyi pedagógiai programban megfogalmazottakkal.

Az óvodapedagógusok csoportbeosztásánál a felmenő rendszert érvényesítjük, ha a gyermekek, illetve az óvoda érdeke másképpen nem kívánja. Az "óvodapedagógusi párok" kialakításánál – lehetőség szerint - szem előtt tartjuk az azonos nevelői stílust, attitűdöt, érdeklődési kört.

Óvodapedagógusaink és a kisgyermekkel foglalkozó személyek minden megnyilvánulása modellértékű, magatartásunkkal tudatosan alakítjuk az óvoda légkörét.

Óvodapedagógusaink emberi és nevelői magatartásával szemben támasztott nevelési elveink gyakorlati megvalósításához szükséges elvárásaink a kompetenciák figyelembe vételével:

- a nevelői rátermettség, gyakorlat fejlesztette jártasság,
- elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás,
- reális önismerettel rendelkezik, reflektív szemlélet jellemzi,
- az alapos elméleti és gyakorlati felkészültség: tudatosan tervezi cél, feladat, módszer, eszköz jelölésével a tevékenységet,
- a meglévő pedagógiai, módszertani kultúra ismerete és hatékony gyakorlati megvalósítása,
- a gyermekcsoportok, közösségek alakulásához tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés stratégiáját,
- tanítani tudás képessége: a gyermekekben igyekszik felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét. Ennek érdekében felhasználja az IKT eszközök alkalmazásában rejlő lehetőségeket is,
- a gyermekek mélyreható megismerése, és komplex személyiségfejlesztése az egyéni és életkori sajátosságaik figyelembevételével,
- ismeri, és jól alkalmazza az óvodai kommunikáció sajátosságait: képes szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra gyermekkel, szülőkkel, kollégáival, az óvodán kívüli munkatársakkal a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően.

Személyiségében:

- mintaszerű és követésre méltó legyen,
- tudatosan alakítsa, képezze magát, legyen nyitott az új, megszokottól eltérő dolgok befogadására és azokat alkotó módon használja fel a mindennapok során,
- érezze az óvoda nyitottságának és a szabad információáramlásnak szükségességét, alkalmazva az intézményen belüli és kívüli szakmai kommunikáció online formáit,
- tisztelje a gyermekekben az embert, legyen képes mindenkit megérteni az értékeket és pozitív érzelmekkel viszonyulni minden gyermekhez,
- legyen elfogadó és toleráns a gyermekekkel és felnőttekkel, előítéletektől mentesen, inkluzív szemléletet szem előtt tartva végezze pedagógiai munkáját,
- vegye figyelembe a gyermekek különböző adottságait, korát, fejlődési ütemét és képességeit,
- legyen tekintettel a gyermekek szociális hátterére, legyen nyitott a különböző társadalmi - kulturális sokféleségre,
- hatékonyan nevelje és fejlessze a nehézségekkel küzdő, a sajátos nevelési igényű, a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, a tehetséges gyermekeket, számukra differenciált bánásmódot nyújtva,

- nyújtson érzelmi biztonságot a gyermeknek azzal, hogy: figyel rá, segítséget nyújt, kapcsolatot teremt, simogat, támogat,
- tartsa szem előtt a következetességet és határozottságot, sikeresen alkalmazza a probléma megoldási és konfliktuskezelési stratégiákat,
- beszéde legyen halk, kedves, példaértékű,
- ismerje fel a segítségnyújtás pillanatát, mértékét és a differenciálás módszerét alkalmazva adjon megoldási lehetőséget a gyermeknek,
- külső megjelenését jellemezze az ápoltság és esztétikum,
- az óvoda dolgozóival olyan kölcsönös és konstruktív munkakapcsolatot alakítson ki, amely a gyermekek érdekeit szolgálja.

Pedagógusközösség

A közösséget jellemezze a kollegiális magatartás, egymás munkájának megbecsülése és véleményének tiszteletben tartása. Minden pedagógus értékelje reálisan pedagógiai tevékenységét.

Pedagógusaink törekedjenek elméleti és módszertani tudásuk gyarapítására (továbbképzésen és tanfolyamokon), aktívan működjenek közre szakmai munkaközösségünk munkájában. Ismerjék meg egymást a napi nevelőmunkában, hospitáljanak.

Munkakapcsolatot tartsanak fenn és működjenek együtt nevelési és szakmai kérdésekben.

A két óvodában dolgozó óvodapedagógusok segítsék egymás munkáját és vonják be a gyermekeket a közösen szervezhető programokba.

A pedagógusok és a technikai dolgozók minden óvodát érintő kérdésben ragaszkodjanak az információk korrekt kezeléséhez. A szülőkkel őszintén és tapintatosan beszéljék meg a gyermekek fejlesztési eredményeit, hiányosságokat, az esetleges problémákat és egyben nyújtsanak segítséget.

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

2.1. Gyermekkép

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú és befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Minden gyermek egyedi individuum - szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben - és szociális lény egyszerre, akinek magatartását érzelmei és külső, belső tényezők befolyásolják. A gyermekfejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

A gyermek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Ennek érdekében megfelelő személyi és tárgyi környezetet biztosítunk.

Minden gyermeknél egyéni, differenciált bánásmódot alkalmazunk a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához. **Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön.**

A sajátos nevelési igényű gyermekek számára is biztosítjuk, hogy megfelelő, elfogadó, fejlesztő hatású környezetben éljenek, fejlődjenek.

A gyermekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra.

2.2. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek két és fél éves korától az iskolába lépésig. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő,
- szociális,
- nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Miközben az óvoda teljesíti ezen funkcióit, a gyermekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Hiszünk gyermekeink fejlődésében, különbözőségeiket elfogadjuk, figyelünk jelzéseikre, értelmezzük és a mögöttük lévő szükségleteket feltárjuk.

A gyermekek személyiségének kibontakoztatását továbbra is a hazai neveléstörténet értékeire, nemzeti sajátosságaira, Mária Montessori pedagógiájára és az óvodai nevelésünk gyakorlatára építjük.

2.3. Az óvoda nevelési célja

Célunk, hogy elősegítsük óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével, beleértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

A gyermeki személyiség tiszteletben tartása az óvodai élet során az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével. Úgy alakítsuk, fejlesszük a gyermekek képességeit, hogy a világ felé nyitottak legyenek, és alkalmassá váljanak az ismeretek befogadására, az iskolai életre.

2.4. Az óvoda nevelési filozófiája, nevelési alapelvei

Nevelési rendszerünk a differenciálás szem előtt tartásával a képességek fejlesztésére és a valóság megismerésére irányul. Montessori pedagógiáját követve erkölcsre, szabadságra, önfejlődésre, önállóságra, önfegyelemre és mély érzelmekre nevelünk. Ehhez megfelelő környezetet és változatos tevékenységet biztosítunk.

Fontos a gyermekek megbecsülése, jogainak érvényesítése, önállóságának biztosítása, érzelmi biztonságának megteremtése.

Biztosítjuk az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játéknak az elsődlegességét, továbbá játékon keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak közvetítését.

A migráns családok gyerekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, társadalmi integrálását.

2.5. Az óvoda nevelési feladatai

Óvodai nevelésünk **feladata** az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének elősegítése, az egészséges életvitel szokásrendszerének beépülése a gyermeki személyiségbe. *Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása.*

Feladatunk a gyermeki személyiség fejlődésének nyomon követése és dokumentálása.

Ezen belül:

- gondozás, egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés, az erkölcsi és közösségi nevelés az anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, az írott nyelv felfedeztetése.

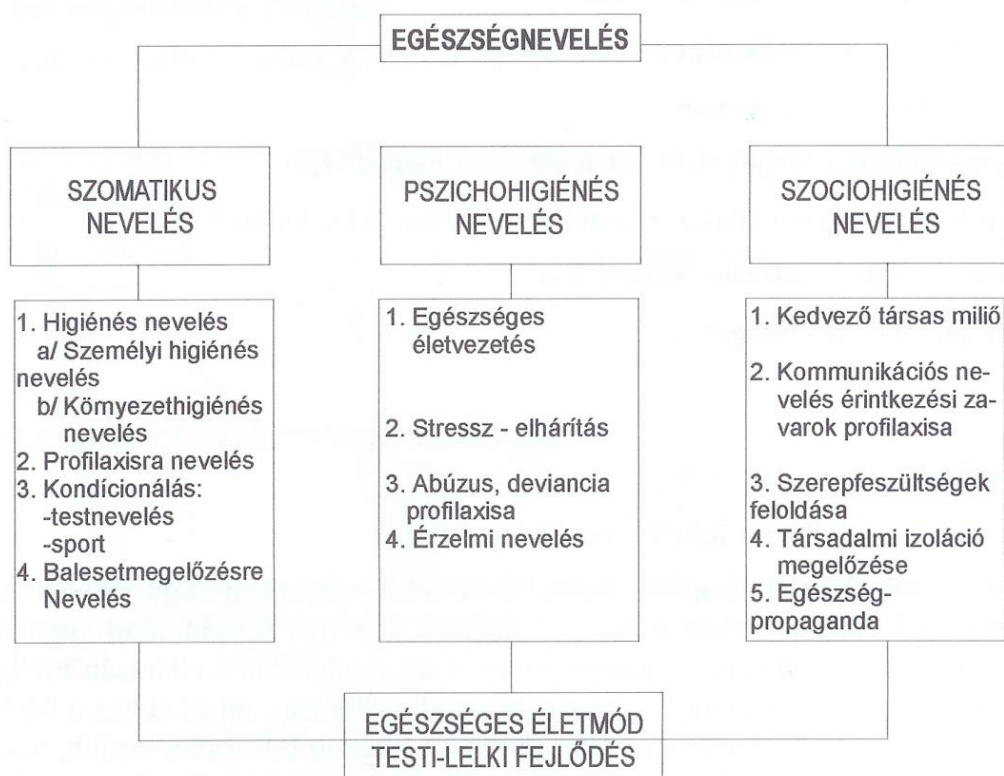
3. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI

3.1. Gondozás, egészséges életmódra nevelés

A Budapest Főváros XII. Kerület Hegyvidéki Önkormányzat Oktatási Konceptiója kiemelten határozza meg az egészséges életmódra nevelés intézményi feladatait.

Egészség:

- Testi jólét, a szellemi épség és az egészséges lelki világ összhangját hirdeti.
- Társadalomba, a közösségbe való beilleszkedés, elhelyezkedés meghatározója.
- A harmonikus személyiségfejlődés lényeges alapja.

Az egészségnevelés **célja:**

- elősegíteni a gyermek felelősségvállalását,
- biztatni a gyermeket az egészséges életmódra,
- lehetőségeket adni, hogy a gyermek bizonyíthassa fizikai, lelki, szociális erejét,
- elősegíteni az önismeretet és az önbecsülést,
- fejleszteni a döntési képességet,
- fejleszteni a szellemi, etikai, erkölcsi értékeiket,
- kialakítani a társadalom iránti felelősséget.

Az egészségnevelés kialakításának **folymata:**

- információ, ismeret nyújtása, a tudás kialakítása,
- magatartás, gyakorlat alakítása, attitűd formálása,
- a folyamat alakításának belső tényezői - IQ; motiváció; önismeret, önbizalom,
- a folyamat alakításának külső feltételei - információ hozzáférhetőség; családi, kortársi, társadalmi elvárás; hozzáférés az eszközökhöz.

Megvalósulás **szinterei:**

- egészséges életvitel - rugalmas napirend kialakításával,
- egészséges, biztonságos környezet, és személyi higiéné feltételeinek megteremtése,
- mozgás, edzés, kondicionálás,
- baleset és betegségmegelőzés, elsősegélynyújtás,
- egészséges táplálkozás,
- alvás, pihenés,
- elfogadó, nyitott, barátságos légkör.

Az óvodapedagógus **feladata:**

- Alapvető szükségletek kielégítése.
- Tudatos és felelősségteljes magatartás kialakítására irányuló sokoldalú nevelőtevékenység.
- Ismeretek átadása, egészségi jártasságok, készségek, szokások kialakítása.
- Speciális gondozási, prevenciós és korrekciós feladatok.
- Családdal való együttműködés.
- Személyes mintaadás.

Komfortos munkakörnyezet **kialakítása:**

- Egészséges feltételek biztosítása.
- Károsító tényezők kiküszöbölése.
- Ergonómia előtérbe helyezése.
- Előírásoknak megfelelő munka- és védőruha.

Célunk a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, megőrzése, védelme, edzése, óvása, betegségek megelőzése, környezettudatos magatartásuk megalapozása.

Feladat az egészséges életmód alakítása, az egészségre nevelés, melynek egyik módszere a gyermekek igényének felkeltése az egészséges életvitel iránt. Fontos a gyermekek szomatikus, pszichés egészségének elősegítése és megőrzése, kulturált, egészséges környezet formálása és folyamatos fenntartása.

Ezek figyelembevételével alakítottuk ki a csoportszobákat, különböző kiszolgáló helyiségeket és a játszókertet. A testi és lelki szükségletek harmonikus összehangolása érdekében tervezzük a napi és a heti életritmust.

A rugalmasan kezelt párhuzamos napirenden belül valósítjuk meg az étkezéseket, a pihenést, a mozgást, a játékot és egyéb tevékenységeket.

A heti-rend a kötelező és a szabadon választható tevékenységek ritmikus váltakozását tartalmazza.

Az egészséges életmódon belül a naponta visszatérő nevelési feladatok elfogadtatása, gyakorlása biztosítja a betegségmegelőzést és azt, hogy a gyerekek mindennapi életébe beépüljenek az egészséges életvitelhez szükséges alapok.

A szülő, az óvodapedagógus és a megfelelő szakember együttműködése is elősegíti a gyermekek egészséges életmódhoz való életvitel igényének alakulását.

Az egészséges környezet biztosítása óvodánkban - környezet higiénés nevelés

Cél a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása.

Feladat:

- a környezet élővilágát rendszeresen gondozzák, ápolják az év minden szakaszában,
- a csoportszoba, a felszerelések tisztán, rendben tartása,
- prevenció szem előtt tartása a világítás, fűtés, párologtató használatának tekintetében,
- udvaron balesetmentes mászóakák, homokozó tisztaságának biztosítása és sérülés megelőzése.

Csoportszobáink különböző nagyságúak, jól szellőztethetőek, több funkció betöltésére alkalmasak. A bútorok minősége és elrendezése, a megfelelő játékok biztosítják a balesetmentes környezetet. Az egyes csoportoknak elkülönített öltözőrészük van a nyugodt gondozási tevékenységek elvégzéséhez. Az épületekhez külső kertek is tartoznak, amelyek kialakításánál maximális biztonságra törekedtünk. Változatos játszófelületekkel napos és árnyékos részekkel biztosítjuk az egészséges környezetet. Minden évszakban lehetőség van az udvari játékokra, mozgásra.

A környezetünk rend és tisztaságához, megóvásához kapcsolódó szokásokat folyamatosan alakítjuk a gyermekekben.

Az udvaron az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt élő, együttes élményt kereső, olykor együtt játszó felelős személy.

3.1.1 A gyermekek gondozása

Testápolás

Fontos, hogy a gyermekek higiénés szükségletei kialakuljanak, szokássá váljanak. A kulturáltan kialakított mosdóhelyiségek lehetővé teszik, hogy gyermekeink nyugodtan végezhessék szükségleteiket, biztosítjuk számukra az intimitást. Minden gyermek saját fogmosó poharat, fogkefét, fésűt használ.

A tisztálkodási teendők ellátása szükség, igény, illetve napirend szerint történik.

Öltözködés

Az öltözködéskor is figyelembe vesszük a gyermekek életkorát és egyéni fejlettségi szintjét. Egyéni bánásmódot alkalmazunk, és fokozatosan neveljük őket az önállóságra. Ügyelünk az öltöző rendjére és a ruhák esztétikus elhelyezésére. A gyermekek polcai nevükkel és jelükkel vannak ellátva, ezzel is segítjük a gyermekekben a rend iránti igény kialakulását. Ebben nagy jelentősége van a személyes kapcsolatnak, példamutatásnak, dicséretnek is.

Táplálkozás

Több önkormányzati óvodához hasonlóan intézményeinkben a gyermekek étkeztetését a Gyermekélelmezési Vállalat biztosítja.

A konyha és az óvodavezetés szoros együttműködésének köszönhetően a gyermekek étkeztetésébe beépültek a korszerű táplálkozási szokások.

Különösen fontos a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése.

A gyermekeknél alakítjuk a kulturált étkezési szokásokat és megteremtjük az ehhez szükséges feltételeket.

A reggeli és az uzsonna idejét egy adott időkereten belül a gyerekek szabadon választhatják meg, az ebéd egyszerre, egy időben történik.

A zökkenőmentes étkezések lebonyolítása érdekében a dajka segítséget nyújt. Figyelembe vesszük a gyerekek étkezési szokásait, biztosítjuk számukra a nyugodt étkezést.

Az egy asztalnál ülők egymás közötti halk, csendes beszélgetésével is a kulturált étkezési szokásokat erősítjük.

Óvodánk tálalókonyhával rendelkezik, az étel készítését, szállítását a mindenkor szerződött étkeztetési vállalat biztosítja. Az étlap összeállításához javaslatot teszünk. Az egészséges táplálkozást tartjuk szem előtt, gyakran biztosítunk zöldséget, gyümölcsöt és tejterméket.

A gyerekek számára a nap folyamán szükségleteiknek megfelelően biztosított a folyadékpótlás lehetősége.

Mozgásigény kielégítése

Kondicionálás során a szervezet edzését, mozgást biztosítjuk.

Feladat:

- a gyermek testi szükségleteinek, testi képességének, mozgásigényének kielégítése,
- biztonságérzet biztosítása,
- rendszeres testedzés,
- hideg-meleghez szoktatás,
- fokozatos fizikai megterhelés,
- alapvető mozgástevékenységek begyakorlása – tartásjavító prevencióval,
- harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása,
- mozgásgyakorlatok megkedveltetése.

A mozgásigény kielégítése napi feladatunk. A csoportszobában, az udvaron, a tornaszobában, tornateremben egyaránt megfelelőek az eszközök, biztosított a balesetmentes környezet.

Tornaszobában, tornateremben, vagy a csoportszobában valósul meg a mozgásigény kielégítése, a gyerekek gyakorolják a testnevelés foglalkozásokon megismert mozgásgyakorlatokat. Minden nap lehetőséget biztosítunk óvodásaink mozgásigényének kielégítésére. Szervezett és spontán mozgást is biztosítunk a nevelés folyamatában.

A mindennapos testnevelés szervezése a feltételeknek megfelelően az udvaron, tornateremben vagy a csoportszobában valósul meg, a gyerekek gyakorolják játékokat, tartásjavító elemeket, lábtornát.

Rendszeresen szervezünk sétákat, évszakonként kirándulásokat. Szervezéskor figyelembe vesszük a fokozatosságot, a gyermekek életkorát, az időjárást és a területi elhelyezkedést.

Pihenés, alvás

Pihenési időben biztosítjuk az optimális feltételeket: hely, idő, eszköz. Tiszteletben tartjuk a gyermekek szokásait, otthonról hozott és a csoportszobában található kedvenc alvós plüssel/takaróval/kendővel alhatnak. A kipihent gyerekek halkan, nyugodtan tevékenykedhetnek (csendes rajzolás, könyvnézegetés, stb.).

3.1.2 Egészségvédelem, betegségmegelőzés

A fertőző betegségek megelőzésére nevelés az óvodapedagógus preventív feladata. A rendszeres kézmosásra szoktatás, fertőtlenítő eljárások alkalmazása elengedhetetlen a nevelés során.

A betegségek megelőzése és az egészségvédelem szempontjából figyelünk a réteges öltözködésre, a túlöltöztetés elkerülésére, a szellőztetésre, napi rendszeres mozgásra. A gyermekeket óvjuk az időjárás viszontagságaitól. Baleset, vagy betegség esetén azonnal értesítjük a szülőket, szükség szerint ellátjuk a gyermekeket, lázcsillapítást, elsősegélynyújtást, orvosi ellátást biztosítunk számukra, a beteg gyermeket elkülönítjük.

A fertőzések terjedését kézfertőtlenítéssel, papírtörölköző használatával, gyakori szellőztetéssel, megfelelő öltözködéssel gátoljuk.

Felhívjuk a szülők figyelmét, ha betegség tüneteit észlelik gyermekükön, (ne hozzák őket közösségbe), forduljanak orvoshoz.

Speciális ellátás biztosítása: Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek esetében az óvoda gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról.

Ezen feladatok ellátása a jogszabályban meghatározott intézményi kör az iskolaorvos és védőnő, vagy a megfelelő szakmai továbbképzést elvégző, pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy révén biztosítható.

Baleset megelőzésre nevelés

Balesetveszélyes helyek és helyzetek elkerülése, helyes magatartás és eszközhasználat megtanítása. Közlekedési baleset megelőzésére nevelés során szabályismeretet, helyzetismeretet tanítunk (közlekedési - park, társasjáték, séták).

Felnőttek, szülők számára az elsősegélynyújtás helyes technikáját ismertetjük.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermek ismerje fel a tisztálkodás szükségességét, váljon igényévé.
- A testápolási tevékenységben legyen önálló, testi szükségleteit akaratlagosan is tudja befolyásolni.
- A tisztálkodási eszközöket tudja rendeltetési helyükre tenni, s megfelelően használni.
- Önállóan használja a papírzsebkendőt.
- Ismerje és helyesen alkalmazza a fogmosás technikáját.
- Önállóan és megfelelő sorrendben öltözzön, vetkőzzön (gomboljon, kössön).
- Tudja a ruháit rendben tartani, összehajtogatni, s mindez váljék igényévé.
- Ismerje és alkalmazza a kulturált étkezés szokásait, s váljék igényévé az esztétikus terítés.
- Tudja önállóan eldönteni, mennyi ételt igényel, s elvenni, kiszedni, tölteni.
- Használja helyesen az evőeszközöket és a szalvétát.
- Ismerje az időjárás és öltözködés egészségvédelmi összefüggéseit.
- Vegyen részt szívesen sétákon, kirándulásokon, mozgásos tevékenységekben.
- Törekedjék környezetét is rendben tartani.
- Szívesen vegyen részt segítségnyújtásban (társai és a felnőttek vonatkozásában), s egyéb megbízatásokban.
- Kialakulóban van a környezetük iránti érzékenység, környezettudatos magatartás.

3.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi életre nevelés

Az óvodás korú gyermekek fejlődésének legfontosabb feltétele. Biztosítja a megfelelő személyiségjegyek alakulását, az értelmi, erkölcsi, esztétikai értékek megalapozását. A gyermekek új követelményekkel, újfajta tevékenységi lehetőségekkel és örömforrásokkal találkoznak a családi nevelés után.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül,

Óvodánkban a lelkiileg egészséges és harmonikus egészségformáláshoz elsősorban az elfogadó, türelmes, szerető, családi légkör kialakítására törekszünk. Óvodánkban az erkölcsi nevelés során kiemelt feladatunk a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés értékrendjének kialakítása.

A különböző családi háttér, értékrendszer, kultúra, az eltérő szokású és műveltségű családok miatt fontos az együtt gondolkodás az óvoda és a családok között, hogy közös értékek mentén nevelhessük a gyermekeket.

Cél: Pozitív élményekben, tevékenységekben gazdag, kiegyensúlyozott, környezetével harmonikusan együtt élni tudó gyermekek nevelése, akik a közösségért cselekedni és ahhoz alkalmazkodni is tudnak.

A szocializáció folyamatában a gyermekek közösségi magatartását megalapozzuk, mely az óvodai nevelés egészét átszövi. Ebben meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Feladat

- a gyermekek testi szükségleteinek kielégítésén túl lelki, erkölcsi és érzelmi fejlődésének elősegítése, formálása, érzelmi biztonságának megteremtése,
- szociális érzékenységek elősegítése,
- szűkebb és tágabb környezetük megismertetése, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja,
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése,
- az élménybefogadás képességének fejlesztése,
- az ösztönök és az érzelem kifejező képességének és irányításának fejlesztése - az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Az óvodai élet tevékenységeinek segítségével a gyermekeket megtanítjuk az alkalmazkodás, elfogadás, tolerálás képességére, önmaguk megvalósítására úgy, hogy közben társaik szabadságát nem sértik.

Segítjük a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatuk alakulását, teret adunk az önkifejező, önértékesítő és én-értékesítő törekvéseiknek, elősegítjük akaratuk fejlődését, megalapozzuk a szokás- és normarendszer kialakulását.

A szabadon választott tevékenységek ideje alatt a gyerekek maguk választják meg társaikat, ezzel is segítjük a társas kapcsolatok alakulását.

A gyermekekkel közvetlenül foglalkozó óvodapedagógus, dajka, elfogadó, gondoskodó, segítő, példamutató magatartása modellértékű. Az óvodai dolgozók között a jó kapcsolat, megfelelő, tiszteletteljes kommunikáció elengedhetetlen mintaként szolgál a társas érintkezés során a gyerekek előtt.

A játék és az egyéb tevékenységek során elősegítjük, hogy a gyermekek megismerjék önmagukat és képességeiket, tiszteljék társaikat és a felnőtteket, legyenek figyelmesek, nyújtsanak segítséget egymásnak, képesek legyenek kompromisszumot kötni, törekedjenek a különbözőség elfogadására, tiszteletére. A gyermek látja a különbséget az ügyesek és a még ügyesebbek között és közben alakul benne a versenyszellem, a kudarc-tűrés, a fegyelem, a türelem képessége.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek a

- különleges bánásmódban részesülők:
 - sajátos nevelési igényű,
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő,
 - kiemelten tehetséges gyermek,
- és a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.

Számukra biztosítjuk a sajátos törődést a megfelelő erőforrásokat.

Az óvodapedagógus **feladatai**:

- a közösségfejlesztés változatos módszereinek tudatos alkalmazása a játék és más élmény gazdag tevékenység, program során,
- tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit pl: közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet. A felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi és hatékonyan kezeli. Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi,
- a gyermekekkel közösen keresett szabályok felállítása és betartatása,
- pedagógiai helyzetteremtéskor a választás lehetőségének felkínálása gyermekek számára,
- morális szokás és szabályrendszer betartása az óvodai élet során,
- játék közben az erkölcsi helyzetek megbeszélése.

A gyermekek befogadása

Kisgyermekkorban rendkívül erős az érzelmi kötődés az édesanyához és a gyermeket gondozóhoz. Ez az érzelmi kapcsolat a testi és a pszichés fejlődés elengedhetetlen feltétele.

A gyermek első találkozása az óvodával, annak emberi és tárgyi környezetével, kihat a gyermek óvodához fűződő későbbi kapcsolatára is. Ennek figyelembe vételével fogadjuk őket barátságos, szeretetteljes, nyugodt légkörben. Törekszünk felismerni azt a módot, hogyan közelíthető meg a kisgyermek a legkönnyebben érzelmileg, a babusgatásra vágyót babusgatjuk, a magányosan szemlélődőt hagyjuk kedve szerint egyedül tevékenykedni.

A befogadás során megteremtjük a lehetőséget a szülőktől való fokozatos elszakadásra. Biztosítjuk az óvodai élet megkezdése előtt a környezettel, az óvoda dolgozóival és a gyerekekkel való ismerkedést, melynek a szülő is aktív részese.

Az együttes fogadásra szükség van, mert minden esetben új környezettel, új emberekkel, új szokásokkal találkozik a gyermek.

Minden óvodai életkorban nagy odafigyelést és gondosságot igényel a gyermek szocializálása, mert meghatározója a későbbi gyermek- szülő-óvoda kapcsolatnak. Szem előtt tartjuk, hogy milyen környezetből érkezett a gyermek (család, bölcsőde, más közösségből).

Ünnepek

Az ünnepek az érzelmi élet fejlődését, és a nemzeti identitás kialakítását, a keresztény kultúra értékrendjének megismerését segítik elő. Ezek az események lehetőséget teremtenek a család-óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére.

A közös élmények elősegítik a csoportlégkör pozitív irányú fejlődését, a személyes kötődést.

Ünnepeken, rendezvényeken a gyermekközösségen belül zajlik az ünnepség, vagy a szülők képviselőivel, illetve a teljes szülői közösséggel együtt.

Hagyományaink, ünnepélyeink, eseményeink:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Húsvét
- Anyák napja (nyitott)
- Évzáró, ballagás (nyitott)
- Születésnapok
- Jeles napok - Föld napja, Állatok világnapja, Víz világnapja, Madarak, fák napja
- Nemzeti ünnepünkről március 15.-ről - a gyermekek korosztályának megfelelően – külső helyszíneken - méltó módon emlékezünk meg.

Családi programok

- családi játszódélután - őszi, tavaszi
- karácsony előtti alkotódélután, közös kézműves tevékenységek
- anyák napjához kapcsolódó játszódélután a kis- és középső csoportban
- az óvoda kertjében növényültetés a szülőkkel, gyerekekkel
- kerület által szervezett családi rendezvények, fórumok.

Óvodai csoportok szervezése

Az óvodai csoportok kialakítása során sok szempontot veszünk figyelembe. Elsősorban a nemzeti köznevelési törvényt, az alapító okiratot, a csoportszobák nagyságát.

Rendezőelveink: a korcsoport összetétele, az adott tanévre jelentkező gyerekek száma és kor szerinti megoszlása, a szülő kérése, rokoni, baráti kapcsolatok. A közel azonos korú gyerekek egy csoportba járnak

A fejlődés várható eredményei az óvodás kor végére

- A gyermekeknek igényükké válik a kulturált viselkedés és helyes cselekvés, szokás, szabályainak betartása.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására.
- Kialakul a felelősségtudatuk, kötelességérzetük, egymás iránti toleranciájuk, társaik iránti együttérzésük.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktus helyzetekben törekszenek a békés megoldásra.

- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják, köszönnek.
- Figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmagukban, képességeikben.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Hisszük, hogy minden emberrel születik egy alapvető motiváció: a tudásvágy, a kíváncsiság. A gyermek születése pillanatától kezdve élete minden percében tanul.

Az óvodai nevelés a gyermekek érdeklődésére és kíváncsiságra, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve az óvodai élet változatos tevékenységein keresztül ad lehetőséget, a gyerekeknek, hogy tapasztalatokat, további élményeket szerezzenek az őket körülvevő társadalmi és természeti környezetről.

Cél a gyermek meglévő értelmi képességeinek, érzékelésének, észlelésének, emlékezetének, figyelmének, képzeletének, gondolkodásának, kreativitásának, alkotóképességének, beszédképességének fejlesztése az ösztönző környezet biztosításával.

A szocializáció folyamatában a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. Mindezt nem célszerű külön kezelni, hiszen az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. Ebben a folyamatban jelentős az óvodapedagógus személyes példamutatása, kezdeményező készsége, melynek során minden alkalmat kihasznál a beszélgetésre. Ügyel a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására. A beszédkapcsolatok kialakulását a jó csoportlégtör, a szeretetteljes óvodapedagógus-gyerek, gyerek-gyerek viszony pozitív irányba fejleszti.

Továbbá célunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, a gyermekek beszédészlelésének, beszédértésének fejlesztése változatos módszerekkel, anyanyelvi játékokkal, különböző tevékenységformákkal, spontán beszédhelyzetekkel. Beszédaktivitásuk fokozása, nyelvi és kommunikációs képességeik kibontakoztatása az iskolakezdéshez.

Feladat

- képessé tenni a gyermekeket a feljük áramló verbális és metakommunikációs információk befogadására, megértésére,
- képessé tenni a gyermekeket arra, hogy saját érzelmeiket, gondolataikat szóban pontosan ki tudják fejezni és közben a beszédhelyzethez és a kommunikációs partnerhez is igazodni tudjanak,
- a játékos tapasztalatszerzés biztosítása,
- az értelmi képességek, a megismerési folyamat, érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, és a kreativitás fejlesztése,
- önálló gondolkodásra és logikus értékítéletek alakítására nevelés,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodásra legyenek képesek,

- egyéni képességeiknek megfelelően kisebb csoportokban gyakorolják a feladatok irányított és önálló megoldását,
- az elsajátított ismereteket és megszerzett tapasztalatokat tudják hasznosítani a mindennapi tevékenységekben, élethelyzetekben,
- élményeken alapuló tartalmas játék kibontakozásának segítése, amely jellegétől, helyzettől függően alkalmas az ismeretnyújtásra, egyes készségek és képességek alakítására, gyakorlására,
- a gyermekek kíváncsiságára, aktivitására alapozva szituációkat kezdeményezünk, melyek során a gyermek újat tapasztalva, tevékenykedve a cselekedtetés során észlel és érzékel, vagyis tanul,
- a gyermekek életkori sajátosságait támogató folyamatos modellnyújtás, mivel a gyermeket utánzásos minta, modellkövető magatartás és viselkedés jellemzi,
- az anyanyelvi és kommunikációs nevelés érvényesítése a nevelés egész folyamatában,
- a gyermek közléseinek meghallgatása,
- a gyermeki kérdések érvényesülése,
- a válaszok igénylése,
- az intellektuális érzelmek és képességek alakítása a meghitt beszélgetésekkel, érzelmeket, gondolatokat kifejező szavakkal, mondatokkal, metakommunikatív eszközökkel.

Az anyanyelv használata végigkíséri az óvoda mindennapi életét, a gyermekek minden megnyilatkozását, a felnőttek és gyermekek kapcsolatát. A gyermekre figyelő, jó beszédmintát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

Feladatunk felkészíteni a gyermekeket a koruknak megfelelő anyanyelvi teljesítményre, beszédészlelési és beszédmegértési képességét fejleszteni.

A nyelvi lemaradás fiziológiai okainak vizsgálatát az arra illetékes szakemberek, az óvoda logopédusa és pszichológus végzi, az óvodapedagógussal történő konzultálás után.

Ezekben az esetekben fokozott figyelemmel kísérjük a gyermek nyelvi fejlődését, felhasználva a rendelkezésünkre álló módszereket (beszélgetés, magyarázat, gyakorlás, szemléltetés, megfigyelés és mérés).

A tanulási tevékenységek során adódó lehetőségek a beszédfejlesztéshez

A tevékenykedtetések során lehetőség van a gyermekek anyanyelvi nevelésére és fejlesztésére.

Testneveléskor sokszor elengedhetetlen, hogy legyen valamilyen játékos, utánzó gyakorlat, mellyel a gyermekek beszédét is fejlesztjük (főleg a kicsiknél).

A nagycsoportban a viszonyfogalmakat alkalmazzuk: előtt, mögött, felett, alatt, elé, közé...

A kisgyermeki zenei anyanyelv a népzeneből táplálkozik és a szép, tiszta énekhang kialakítása mellett a szavakat, szabályokat is megmagyarázzuk. A változatos zörejhangok és zenei hangok, dallamok megismerésével, megkülönböztetésével lehetőségünk van a hallás, beszédhallás fejlesztésére. A dalok és mondókák ritmusai megalapozzák a ritmusérzék fejlesztését.

A vizuális nevelésnél legfontosabb az esztétikai élményszerzés. Az ábrázoló tevékenységek alatt hangulatkeltésként szólhat az alkalomhoz illő aláfestő zene, vagy mondhatunk témához illő verset is. Lényeges, hogy a gyermekek elsajátítsák az ábrázolással, a technikákkal kapcsolatos kifejezéseket, fogalmakat.

A környezetismereti tevékenykedtetéskor fontos a fogalmak kialakítása, a szókincsbővítés. Főként itt lehet fejleszteni a szóbeli kifejezőképességet, mondatokban történő válaszadást, a helyes mondat szerkesztést.

A matematikai tevékenységek a matematikai fogalmak megismertetésén, a megfelelő szóismeret megalapozásán van a hangsúly (síkidom, négyzet, kocka, kör, gömb, sok, kevés, ugyanannyi). A sorszámnevek és tőszámnevek pontos megnevezését és megkülönböztetését is gyakoroltatjuk.

Az irodalmi nevelés kifogyhatatlan a lehetőségekből, melyekkel az óvodapedagógus élhet. A magyar és külföldi népmesék, a mesedramatizálások, bábozások és a megismert versek, mondókák sajátos nyelvezete lehetőséget ad a passzív és az aktív szókincs bővítéséhez.

Játékgyűjtemény az anyanyelvi neveléshez

A munkaközösségünk által készített játékgyűjteményünkkel ötletadás szintjén járulunk hozzá a pedagógiai munka színesítéséhez. Támpontokat, egy kidolgozott rendszeren belül ötleteket adunk, megőrizve az óvodapedagógusi kreatív munka szabadságát.

A javasolt anyanyelvi játékok tetszőlegesen kapcsolhatók egy-egy óvodai nevelési területhez, szabad játékokhoz.

Az anyanyelvi játékok, beszédfejlesztések gyakorlásához biztosítjuk a játékosság, kötetlenség, a külső és belső aktivitás fokozásának elvét és a motivációt. Alkalmazzuk a többoldalú érzékelést, észlelést.

Törekszünk a hátrányokkal, beszédhibákkal küzdő gyerekek beszédbeli hiányosságainak kompenzálására.

A gyakorlások előtt át kell gondolnunk, hogy a beszédészlelés, a beszédmegértés, a beszédprodukció, a nyelvi kommunikációs készség mely területeit kívánjuk alkalmazni, milyen metodikai megoldással. Meg kell határozni, hogy mit, mivel, hogyan, milyen tevékenységhez kapcsolva gyakoroltatunk.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- törekedjen a végzett tevékenységek véghezvitelére, összefüggéseinek felfedezésére,
- a változások tartalmát próbálja meg kifejezni szóban, rajzban,
- rendelkezzen probléma felismerő- és megoldó képességgel,
- próbáljon véleményt mondani a hozzá közel álló témákról,
- tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra a feladatra összpontosítani,
- vegyen részt a különböző feladatok elvégzésében,
- segítséggel javítsa a tévedéseit, ellenőrizze tevékenységét,
- törekedjen az önértékelésre, fogadja el mások értékelését,
- ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban,
- értse meg és kövesse a felnőttek kéréseit.

4. TERVEZÉS

Pedagógiai munkánk során fontos és elengedhetetlen a célnak megfelelő feladatok kidolgozása a rendelkezésünkre álló erőforrások, módszerek, eszközök figyelembevételével.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített – nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Az óvodai nevelés az óvodaigazgató által jóváhagyott pedagógiai program alapján történik és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szerveződik.

A tervezés során mindig olyan célt tűzünk ki, melynek megvalósításához a feltételek adottak. A pedagógiai folyamatok, tevékenységek megtervezésénél építünk a gyermekek előzetes neveltségi szintjére, tudására, és a gyermekcsoport jellemzőire.

Az évek során felhalmozódott tapasztalatok alapján óvodánkban a tervek lebontásának mechanizmusa jellemző:

- Süni Óvodák Pedagógiai Programja
- az óvoda éves munkaterve
- csoport nevelési terve
- korcsoportonkénti tanulási terv

Óvodapedagógusaink a nevelési terveket csoportnaplóban rögzítik. Elvárásainkat a gyermekek korának és képességeinek figyelembe vételével fogalmazzuk meg.

Figyelembe vesszük a gyermekek fejlődési ütemét, és ahhoz igazodva tervezzük a feladatokat az alábbi felosztásban:

- az egészséges életmód,
- közösségi nevelés,
- játék és a Montessori eszközök bemutatása,
- munka,
- anyanyelvi nevelés, kommunikáció,
- értelmi nevelés.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A megfigyelést a nevelőtestületünk által kidolgozott szempontsor alapján a fejlettségmérő lapon rögzítjük. A fejlettségmérő lapok az Egyéni megfigyelési napló részei.

Óvodánkban a gyermekek fejlődésének követése folyamatos, az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig, nyomon követhető az egyéni megfigyelési naplóban, értékelése félévente.

A gyermekek fejlettségét a mindennapi életben tudatos megfigyeléssel, játékos egyéni vizsgálatok alapján rögzítjük, egyéni fejlesztési tervet készítünk.

A gyermekek tevékenységeinek megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezzük, értékeljük és belőlük kiindulva fejlesztésre vonatkozó tervet készítünk, szükség szerint módosítunk.

Meghatározzuk az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat, azon feladatokat, játékokat, tevékenységeket, melyek mentén az elmaradások tapasztalhatók. Meghatározzuk a hátrányok csökkentését, az életkori, az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem

figyelembevételével, beleértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is. Két időszakot ölel át a tanévben az egyéni fejlesztési terv.

Tanulás tervezése

A foglalkozásokhoz a nevelőtestület által készített és elfogadott éves tervek (matematikai nevelés, vizuális nevelés, testnevelés, környezet megismerésére nevelés, zenei nevelés, irodalmi nevelés) ismeretében tervezhető csoportonként a komplexitás szem előtt tartásával. Ajánlott az évszakonkénti bontás. Projekttervek.

A projektek jellemzői

- A kiválasztott témát, a megoldandó problémát, illetve a feldolgozandó tárgyat minden vele kapcsolatos összefüggésben a tanulási folyamat tárgyává teszi.
- A tevékenységekbe integrált műveltségterületek sokoldalú tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba (például a szilva osztályozása alkalmával a nagyság, érettség, szín, számosság, tömeg, íz, a gyümölcs részei, egészség, vitamin műveltségterületek összefüggései természetes, valós közegben, közvetlen átért tapasztalat hatására rögzülnek).
- Időtartama a választott téma jellegétől, illetve a vállalkozás nagyságrendjétől függ: kiterjedhet egy választott tematikus egységre és az ehhez szükséges teljes időtartamra (projektnapok, projekthetek).
- Óvodában lehet: *Egész éves folyamat tervezése*, amely projektlehetőségek sorozatának terveiből áll össze (például Szüret, Márton-nap, Mikulás, Luca-nap, Farsang). Ha valaki projektek sorozatában kívánja az óvodai életet megszervezni, korántsem fontos arra törekednie, hogy mindenáron az év teljes időszakát lefedje. Sőt arra is célszerű ügyelnie, hogy az egyes projektek között kellő időt hagyjon az élmények belső feldolgozására és lecsengésére.
- *Egy konkrét projekt* megtervezése pl.: A víz, farsang, anyák napja
- A résztvevők köre egy gyermekcsoporttól az egész óvodai gyermeklétszámig terjedhet.
- A választott témák mindig életszerűek:
 - a gyerekek kezdeményezésére, javaslatára születik,
 - számukra értelmes és átlátható,
 - jellegéből adódóan komplex, sok aspektusa van.
- A projekt végterméke egy közös alkotás, produktum, amelynek használati és közlési értéke van (kiállítás, újság, színdarab, esszé, vitaest stb.). Bemutatása a nyilvánosság előtt (iskola, szülők), illetve annak bevonásával történ

TERVEZÉS		
MEGNEVEZÉS	IDŐ	RÖGZÍTÉS HELYE
BEFOGADÁS	09.01.	Csoportnapló Kiscsoport (szeptember-október hónapokra)
NEVELÉS TERVEZÉSE TERV I. félév (szeptember-januári hónapokra)	09.05	Csoportnapló Középső / Nagy (szeptember - január hónapokra)
Gondozás, egészséges életmódra nevelés	11.01.	
Érzelmi nevelés, közösségi életre nevelés		
Játék		
Munka	02.01	
Anyanyelvi nevelés		Csoportnapló Kiscsoport (november-január hónapokra)
NEVELÉS TERVEZÉSE TERV II. félév (február-májusi hónapokra)		Csoportnapló Kis/Középső/Nagy (február-május hónapokra)
TANULÁS TERVEZÉSE		Csoportnapló Kis/Középső/Nagy
Irodalmi nevelés - Verselés mesélés	09. 05.	
Zenei nevelés – Ének, zene, énekes játék, gyermektánc		
Vizuális nevelés – Rajzolás, mintázás, kézi munka	Havonta 01.	
Külső világ tevékeny megismerésére nevelés - környezeti nevelés, matematikai nevelés		
Mozgás		
ESEMÉNYTERV- SZERVEZÉSI FELADAT	09.05	Csoportnapló Kis/Középső/Nagy
GYERMEK FEJLESZTÉSI TERVE	09.30. 02.01	Egyéni megfigyelési napló Kis/Középső/Nagy Önálló dokumentum
SÜNIMŰHELY FEJLESZTÉSI TERVE	09.30.	

GYERMEKEK FEJLETTSÉGI SZINTJÉNEK MÉRÉSI ÉRTÉKELÉSI ÜTEMEZÉSE

MÉRÉS					ÉRTÉKELÉS	
TERÜLETE	MÓDSZERE	KORCSO PORT	IDEJE	DOKUMENTUMA	IDEJE	DOKUMENTUMA
Gondozás, egészséges életmódra nevelés Érzelmi nevelés, közösségi életre nevelés Játék Munka Anyanyelvi nevelés Értelmi, kognitív fejlettség*	megfigyelés	Kis	09.10.*	Fejlettségmérő lap	10.30.*	Csoportnapló
			01.01.	Fejlettségmérő lap	01.31.	Csoportnapló
			05.01.	Fejlettségmérő lap	05.31.	Csoportnapló
Gondozás, egészséges életmódra nevelés Érzelmi nevelés, közösségi életre nevelés Játék Munka Anyanyelvi nevelés Értelmi, kognitív fejlettség	megfigyelés	Középső	12.01.	Fejlettségmérő lap	01.31.	Csoportnapló
		Nagy	05.01.	Fejlettségmérő lap	05.31.	Csoportnapló
Matematika	mérőlap	Nagy	10.15.	Egyéni megfigyelési napló	11.15.	Egyéni megfigyelési napló Csoportnapló
Környezet	mérőlap	Nagy	10.15.	Egyéni megfigyelési napló	11.15.	Egyéni megfigyelési napló Csoportnapló

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermekek életrendjében dominál a játék és a szabad tevékenység, ebbe épülnek bele a mindennapi élet munkamozzanatai. Óvodásaink a szülők élet- és munkakörülményeit figyelembe véve, a gyermekcsoport nyugalmit nem sértve, folyamatosan érkezhettek az óvodába, a házirendben meghatározottak szerint.

5.1. Tevékenységek időbeni megosztása

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti-rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Óvodánk nyitva tartási ideje: 7⁰⁰ - 18⁰⁰

Napirend

SÜNI ÓVODÁK napirendi tevékenysége idő tartartamban				
Tevékenység	kis	középső	nagy	ism. nagy
Játék, ezen belül kötött- kötetlen foglalkozások	295' 10' - 15'	325' 20' - 30'	350' 30' - 60'	360' 30' - 70'
Csendjáték	20'	20'	20'	20'
Udvar	70'	75'	75'	75'
Mindennapos testnevelés	15'	20'	25'	25'
Ebéd	30'	30'	30'	30'
Öltözés, gondozás	90'	80'	80'	65'
Pihenés	125'	95'	75'	70'

Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Csoportnaplót és egyéni megfigyelési naplót vezetünk, amelybe folyamatosan jegyezzük be az eseményeket, tevékenységeket, a gyermekek fejlődését, eredményeiket. A tanulási folyamatban a testnevelés minden korcsoportban kötelező. A többi tevékenységet a kötetlen, illetve kötelező formában szervezzük. Szem előtt tartjuk a gyermekek korát, érdeklődését, egyéni fejlettségét és az óvodapedagógus módszertani szabadságát.

A 2,5, 3-4, évesek korcsoportjában a kötetlen forma dominál, 4-5 éveseknél a kötött, illetve kötetlen, - a fent említett szempontok szerint, megfelelő arányban, - az 5-6, 6-7 éveseknél a kötött forma dominál.

Hetirend

A heti rendet minden nevelési év elején úgy állítjuk össze, hogy a tornaterem használata zökkenőmentes legyen.

A feltüntetett tevékenységi formák a nap súlypontjait rögzítik, a komplexitást figyelembe véve. Alakulása függ a csoportba járó gyermekek fejlettségi szintjétől.

A gyermek igényeihez, képességeihez, érdeklődéséhez, a nevelési-oktatási célokhoz és feladatokhoz igazodik. Lényege a folyamatosság, a rendszeresség, a nyugodt körülmények megteremtésével. A különböző nevelési, tevékenységi területek módszerükben komplex formában jelennek meg. Ezek:

- **A külső világ tevékeny megismerésére nevelés**, - Környezeti nevelés, matematikai nevelés
- **Irodalmi nevelés** - Verselés, mesélés,
- **Zenei nevelés**- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc,
- **Vizuális nevelés** - Rajzolás, mintázás, kézi munka,
- **Testnevelés.**

Az egyes témák feldolgozása hosszabb időre is elhúzódhat, így több idő nyílik a megszilárdításra, az egyéni foglalkozásra

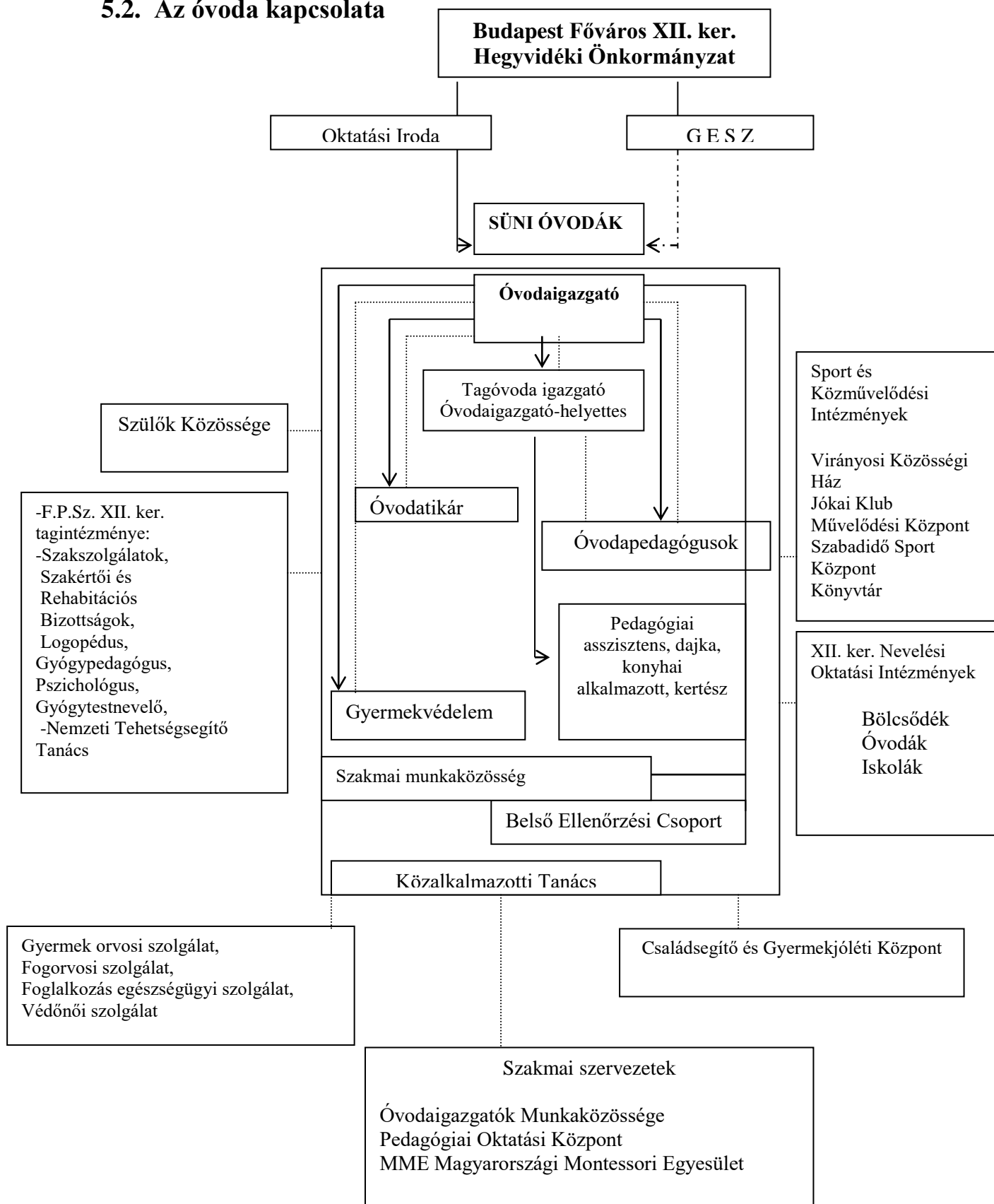
Csoportos foglalkozások időkerete maximum:

- 2,5, 3-4 évesek csoportjában: 25 perc
- 4-5 évesek csoportjában: 30 perc
- 5-6, 6-7 évesek: csoportjában: 35 perc

Hetirend javaslat

		2,5, 3-4 évesek	4-5 évesek	5-6, 6-7 évesek
A külső világ tevékeny megismerésére nevelés	Környezeti nevelés	1 alkalom	1 alkalom	1 alkalom
	Matematikai nevelés		1 alkalom	1 alkalom
Irodalmi nevelés - Verselés, mesélés		2 alkalom	2 alkalom	3 alkalom
Zenei nevelés- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc		1 alkalom	1 alkalom	1 alkalom
Vizuális nevelés - Rajzolás, mintázás, kézi munka		1 alkalom	1 alkalom	2 alkalom
Testnevelés		1 alkalom	1 alkalom	1 alkalom

5.2. Az óvoda kapcsolata

alá-fölé rend. viszony →
 társ. kapcsolat
 szolgáltató jellegű - - - -

Kommunikáció és szakmai együttműködéssel kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok:

- a gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollegákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel,
- együttműködik pedagógus társaival különböző pedagógiai eljárások és programok megvalósításában (pl.: témanap, ünnepség, kirándulás),
- szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal,
- az óvodai tevékenységek során felmerülő / kapott feladatokat önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi,
- nyitott a szülő, a gyermek, az óvodaigazgató, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket a szakmai fejlődése érdekében,
- kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat,
- részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

5.2.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az óvoda kapcsolatrendszerének egyik legfontosabb és legszorosabb pontja a család-óvoda kapcsolata.

A szülő a nevelési intézmény szabad megválasztásának joga alapján gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően választhat óvodát. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül.

Óvodánkban törekszünk a szülőkkel való jó nevelőpartneri kapcsolat kialakítására és a gyermekek, szülők jogainak érvényesítésére.

Az eredményes együttműködés feltételei:

- kölcsönös bizalom család és óvoda között,
- nyíltság és őszinteség a szülő és óvodapedagógus között,
- az óvodapedagógus tartsa tiszteletben a család világnézetét és nevelési elveit,
- a szülő tegyen meg minden tőle elvárhatót gyermeke fejlődéséért,
- a szülő folyamatosan tartson kapcsolatot a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal,
- a szülő segítse gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az óvoda rendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását,
- általános, egyetemes emberi értékeket közvetítünk.

Az óvodánk nyitottságát jellemzi

egyrészt:

- a szülővel közösen történik a gyermekek fogadása a beszoktatás időszakában,
- a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk gyermeke fejlődéséről és az óvoda életéről,
- az óvoda mindennapi életébe betekinthetnek,
- a szülőket bevonjuk az óvodai programok megszervezésébe és a részvételbe,

másrészt:

- az iskolákkal, társintézményekkel, szakszolgálatokkal való kapcsolattartásban, a kölcsönös segítségben, a tapasztalatok átadásában.

A folyamatos kapcsolattartást azzal biztosítjuk, hogy óvodánk nyitott. A szülőknek bármikor lehetőségük van arra, hogy figyelemmel kísérjék gyermekük tevékenységét, a csoport életét.

Szülői értekezleten ismertetjük az óvoda pedagógiai programját; a Montessori rendszer sajátosságait. Javaslatot teszünk közös programokra, közművelődési intézmények ajánlott programjaira. Tájékoztatjuk a szülőket a kiscsoportosok fogadásának eredményeiről. Tanácsot adunk a gyermek-szülő érzelmi kapcsolatának elmélyítési módjaira, eszközeire és a nevelési problémák megoldásának lehetséges módjaira. Segítséget nyújtunk – meghívott előadó - a beiskolázással kapcsolatos kérdésekben.

Közös programok, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe, **ünnepek** (kirándulás, farsang, anyák napja, tanévzáró, sportnap, kertgondozás) szervezésével lehetőséget teremtünk egymás szokásainak megismerésére, a család- óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére.

Családlátogatás alkalmával tájékozódunk a család életkörülményeiről, szokásaikról, megismerjük a gyermek családban elfoglalt helyét.

Fogadóórán lehetőséget adunk a kölcsönös informálódásra a gyermekekről, fejlődésükről, az otthoni és óvodai tevékenységükről, társas kapcsolataikról. A szülőt segítjük gyermeke viselkedésének értelmezésében. Minden pedagógus köteles a rábízott információkat bizalmasan kezelni, amíg az a gyermek érdekeit szolgálja, illetve csak azon személyekkel megosztani, akik tevőlegesen képesek tenni a problémás helyzet javításáért

Faliújságon folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket a csoport életéről, eseményeiről, a gyermekek munkáiról.

Honlapunkon folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket az aktuális programokról, segítséget, tanácsokat adunk a gyermekneveléshez. Képgalériát működtetünk.

Az együttműködés során figyelünk a családok megélhetési gondjaira, szükség esetén segélyezésre javaslatot teszünk, öröködünk a gyermeki jogok érvényesítése felett. Ezen feladatokat az óvodaigazgató a gyermekvédelmi felelőssel együtt látja el.

A **Szülők Közösségének** tagjaival és elnökével is folyamatos a kapcsolattartás, ők látják el a szülők képviselőtét jogaik érvényesítésében és kötelességeik teljesítése érdekében.

Alapítványt működtetünk, melynek célja támogatás nyújtása az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítéséhez. Továbbá hátrányos helyzetű csoportok, gyermekek, kisebbségek felkarolása.

Figyelembe vesszük a szülők kérését a szokások és szolgáltatások alakításánál. Fontos, hogy az igények az óvoda alapfeladatát ne sértsék, az óvoda életét ne zavarják és a feltételek adottak, illetve elérhetőek legyenek.

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- az információáramlás javítása, fejlesztése,
- a partneri (szülő, gyermek) elégedettség mérése, értékelése,
- az óvoda menedzselése a szülők felé. (pl. programok iránti érdeklődés felkeltése a szülők szélesebb körében)

5.2.2. Kapcsolat a bölcsődével, iskolával, egyéb intézménnyel

A nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében arra törekszünk, hogy kapcsolatot tudjunk kiépíteni azokkal a bölcsődékkel, ahonnan óvodásaink érkeznek és azon iskolákkal, amelyekbe várhatóan a gyermekeink járni fognak.

Az iskolák bemutatkozó fórumán az óvodapedagógusok a szülőkkel együtt részt vesznek. Szorosabb kapcsolatot tartunk fenn a Németvölgyi Általános Iskolával Németvölgyi út 46., ELTE Gyakorló Kiss János altb. u. 31., Semmelweis Diana út 35-37, Jókai Diana út. 4. Óvodásaink többsége ezekbe az iskolákba jelentkezik.

Célunk, hogy a tanítók tudják, mit várhatnak el az óvodásoktól, hogy megkönnyíthessék a gyermekek iskolába lépését. Az óvodapedagógusok a nagycsoportos gyermekekkel látogatást tesznek a környező iskolák első osztályaiba. Óvodásainknak ezzel betekintést nyújtunk az iskolai életbe, elősegítjük, hogy örömmel készüljenek az iskolába.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

Montessori elméletében a játék, munka, tanulás egységes, komplex rendszert alkotnak.

A gyermek, játék által tanul, a munkát is játékként éli meg, a tanulás is játék számára, ha az a saját fejlettségi szintjének felel meg.

Mindhárom tevékenységformában fontos, hogy az óvodapedagógus ismerje, figyelje a gyermekeket.

6.1. Játék

A játék az óvodáskor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze.

A játék olyan spontán tevékenység, amely magáért a cselekvés öröméért folyik.

A játék funkciói:

- segíti a gyermeket önmaga megismerésében,
- segíti a világ megismerésében,
- fejleszti nagymozgását és finommotorikáját,
- segíti élményei feldolgozásában,
- segíti érzései elfogadásában, megjelenítésében,
- segíti ismeretei alkalmazásában,
- társas szabályok gyakorlásának tere,
- elősegíti a fejlődést.

Fejleszti az egész személyiséget:

- képességeket fejleszt,
- ismereteket gyarapít, rendszerez,
- problémamegoldást fejleszt,
- önállóságra nevel,
- társas kapcsolatot fejleszt,
- viselkedési szabályokat alakít,
- formálja érzelmi, akarat tulajdonságait.

Óvodai gyakorlatunk játéktevékenységei a szabad és szervezett játékokban valósulnak meg. Előtérbe helyezzük a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

SZERVEZETT

- képességfejlesztő,
- az óvodapedagógus szerepe: irányító,
- az adott nevelési évre lebontott nevelési feladatok megjelennek a játékban,
- tervezhető: a gyermekekhez igazított didaktikus feltételrendszer.

SZABAD, SPONTÁN

- önirányított,
- az óvodapedagógus szerepe: támogató,
- játszócsoportok játékanak támogatása,
- a társas együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása,
- tervezhető: a támogató tevékenység és feltételei.

Az óvodapedagógus szerepe a játékban

Indirekt játékirányítás

Közvetett, vagy indirekt hatásokon értjük azoknak a körülményeknek a megszervezését és magatartásformák felvételét, amelyek a játékra hatással vannak. Ezek: objektív feltételek biztosítása, élmények biztosítása, a gyermek elképzelései megvalósulásának elősegítése, elgondolásainak támogatása, intimitások biztosítása. A közvetett hatások érdekében az óvodapedagógus megformál olyan magatartás- és viselkedésformákat, amelyekkel a játéktevékenység minősége, légköre biztosított.

Direkt játékirányítás

Közvetlen vagy direkt hatásokon értjük azokat a hatásokat, amelyek a gyermekek játéktevékenységét befolyásolják, mellőzve a gyermekek elképzeléseinek megvalósulását, megtörik intimitását.

A beavatkozás módszerével élünk akkor, ha a játék menete nem kívánatos tartalmat vesz fel, és úgy látja megfelelőnek a pedagógus, hogy direktebb formában változtassa meg a játék tartalmát, vagy akár leállítsa azt.

A közbelépés módszerét akkor alkalmazzuk, ha a gyermekek a játék során kialakult konfliktust nem tudják megoldani, vagy balesetveszélybe kerülnek.

Szabályozásnál az óvodapedagógus a játék menetét, vagy menetének egy részét, tartalmát saját elképzelései szerint valósítja meg, nem veszi figyelembe a gyermekek elképzeléseit.

Az óvodapedagógus feladatai

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség.

Az óvodapedagógus optimális csoportlégkört, **helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket** biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus-szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

Légkör

A nyugodt, biztonságot adó légkör elősegíti a játékkedv fokozását, a játékhoz szükséges eszközök kiválasztását, az önálló kezdeményezést, kidolgozást. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, könnyebb a konfliktusok megoldása.

Amennyiben a gyerekek között konfliktus alakul ki, feladatunk feltárni, vajon szituatív

- alkalmi, vissza-visszatérő, tartósabb ellentétéről van-e szó. Elsősorban arra törekszünk, hogy maguk oldják meg a felmerült konfliktusokat és rendeződjék a társakkal való együttműködés. A gyerekek közötti harmonikus kapcsolatot erősíti, ha a játék során gyakorolják a tapintatos viselkedést, betartva az illemszabályokat és kudarc, vagy konfliktus esetén együtt érezve vigasztalják bánatos társaikat.

A nyugodt légkört úgy kívánjuk megteremteni, hogy a gyerekek játékát tiszteletben tartjuk, engedjük, hogy maguk válasszák meg játékaikat, így elősegítve a játékkedv fokozását.

A nyugodt légkör feltétele: a magatartási formák, szabályok kialakítása és elfogadása a gyermekek részéről.

Hely

Szem előtt tartjuk, hogy a játék személyiségfejlesztő hatását segíti a játékorientált környezet. Az érzelmi állapotot, a viselkedést a környezetben jelenlévő személyeken kívül az elhelyezett tárgyak mennyisége, formája, funkciója, elérhetősége is befolyásolja. A játékkörnyezet esztétikai szempontból is jelentős.

A játék színtere a csoportszoba és az udvar, melyben állandó és ideiglenes játszóhelyeket alakítunk ki. Lényegesnek tartjuk, hogy elegendő hely álljon rendelkezésre a sokat mozgó gyermekek számára és a nyugalmat igénylő gyermek számára is. Az együttjátshoz részére játéksarkokat, kuckókat biztosítunk.

Játékidő

A játék kiemelt jelentősége az óvodánk napirendjében, időbeosztásában megmutatkozik a párhuzamos tevékenységek során.

A játékidőt a rugalmasan kezelt napirenddel és folyamatos étkezésekkel növeljük.

Eszköz

A játékban jelentős a gyermekek irányultsága, életkori sajátosságai, s e szerint szerezzük be a változatos eszközöket. Figyelembe vesszük, hogy mely eszközök segítik a differenciált fejlesztést és tehetséggondozást is.

A különböző játékfajtákhoz biztosítjuk az esztétikus, jó minőségű eszközöket. Arra törekszünk, hogy a balesetmentes, motiváló hatású eszközök a sokoldalú fejlődést segítsék elő. A korosztályok fejlettségi szintjének megfelelően adunk lehetőséget a nagy és finommozgást fejlesztő eszközök, valamint az értelmi képességeket fejlesztő játékok alkalmazására. A készen kapható játékszereken kívül felhasználjuk a különböző anyagokat, kellékeket, a környezetben található tárgyakat, dolgokat és a közösen készített eszközöket is.

A gyakorló, konstruáló, társas és szerepjáték eszközei mellett megtalálhatók a sajátos Montessori eszközök. Ez az eszközrendszer hatékonyan segíti az érzékelést-észlelést, finommotoros koordinációt, az írás-olvasás előkészítését, a gondolkodás fejlesztését.

Montessori játékok általános szabályai

- A Montessori eszközöket más játékoktól külön, könnyen elérhető nyitott polcrendszeren helyezzük el, hogy azokat kedvük szerint a felnőttől függetlenül önállóan levehessék a polcra.
- Lehetőséget adunk a játékidő egészében arra, hogy a gyermekek bármikor tevékenykedhessenek a Montessori eszközökkel, és addig, míg kedvük tartja.
- A tevékenységekhez biztosítjuk a kis szőnyeget, melyen a gyermekek társaiktól elkülönülve játszhatnak.

- A nagyobb játékeszközökkel a kis szőnyegen, a kisebbekkel az asztalnál tevékenykedhetnek.
- Minden eszközből csak egy található a csoportszobákban, hogy a gyermeket rászoktassa a kivárára, önfegyelemre, az egymásra való odafigyelésre és egymás tiszteletben tartására.
- A Montessori eszközöket csak szabályuknak megfelelően használhatják a gyermekek.

A pedagógus feladata:

- ha nem a szabály szerint játszanak, akkor ismételten elmondja a szabályt, hogy megerősítse azt,
- figyelje a gyermek tevékenységét és a „Segíts nekem, hogy magam csinálhassam” elv érvényesítésével a valóban szükséges segítségnyújtást gyakorolja, elkerülve a felesleges, vagy túlzott beavatkozást.

Már kiscsoport elején bevezetésre kerül a „csendjáték” és végig kíséri az óvodai élet egészét (napirendi pontként jelenik meg).

Az óvodapedagógus mutatja be csoportjában a különböző Montessori eszközöket. A bemutatás három szakaszban történik:

- a probléma bemutatása és megoldása,
- a passzív tudás,
- az aktív tudás ellenőrzése.

Élmény

Az egyéni és közös élményszerzési lehetőségeket megteremtjük és kihasználjuk az óvodai élet mindennapjaiban.

A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki élmények feldolgozását biztosítjuk a szabad játékban, s ez által válik kiemelt jelentőségűvé, a pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé a játék.

Játékfajták

Minden játékfajta jelentős, mert hozzájárul a gyerekek lelki egyensúlyának, harmóniájának megteremtéséhez. A gyermek spontán játéka éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított játék.

Gyakorló játék

Különböző játékszerek funkcióinak megismerésére, a gyermek és a játékszer viszonyának és variációs lehetőségeinek kipróbálására szolgál. Dominál benne a sorozatos mozdulat, mozgássor, hangok, hangsorok ismétlődése, ezáltal válik játékká.

Mozgásos gyakorlójáték

A gyakori ismétlések során szerzett örömek, a mozgásigény és manipulációs vágy kielégítésére szolgál.

Manipulációs gyakorlójáték

Játék közben a gyermek ismerkedik az eszközök tulajdonságaival, működésével, egymáshoz való viszonyával. A gyerekek manipulációs késztetését veszi figyelembe Montessori több érzékelést-észlelést fejlesztő eszközénél. A Montessori eszközök segítségével játszva ismerkedik meg a gyermek a tárgyak kiterjedésével, színeivel, kitapintható felületével, hangokkal, szagokkal, ízekkel és sajátítja el a tulajdonságok megfelelő megnevezését. Pl.: hengersor, színpárok, textilpárok, Zörejdobozok, Ízlelő üvegek. Az eszközök által tesz szert az önálló gondolkodás, döntés, választás, összefüggések felfedezésének megtapasztalására is.

Kiemelt jelentőségű, hogy legtöbb eszköze tartalmazza a kontroll lehetőségét, vagyis a gyermek észreveszi a hibáit a manipulálás során és korrigálhatja azokat a felnőtt segítségével nélkül.

Hang, beszéd, dallam játékos utánzása

A szavak ritmusa és azokhoz kapcsolódó mozgások örömet nyújtanak a gyermekeknek. Megerősítik beszédképességük alakulását is.

Szimbolikus szerepjáték

A gyerekek az általuk megszerzett ismereteiket, tapasztalataikat, elképzeléseiket és azokhoz fűződő pozitív, vagy negatív érzelmeiket jelenítik meg a szerepjátékban. E játékfajta segíti leginkább a társas kapcsolatok fejlődését, alá-fölérendelt szerep gyakorlását, elfogadását, szituációk eljátszását. Általa fejlődik a metakommunikációs és beszédképességük is.

Barkácsolás

A játékok egyszerűbb javítását és készítését foglalja magába, kiegészítve, kapcsolódva a gyermekek más játékfajtáihoz.

Építő, konstrukciós játék

Az építő konstrukciós játékban a különböző anyagokból, eszközökből, játékszerekből összerakosgatással építményeket hoznak létre a gyermekek. Az alkotás öröme készíteti őket a tevékenységre. Fejleszti a kreativitást, fantáziát, kombinációs készséget.

Szabályjáték

A szabályjátékok eszközei a szabályok betartására készítik a gyerekeket, ezzel fejlesztve feladat és szabálytudatukat. Elősegíti az egészséges versenyszellem kialakulását. Rászoktatja őket, hogy tudjanak nyerni és veszíteni.

Fajtái:

- Mozgásos szabályjátékok (dalos, népi, testnevelési, körjátékok, szembekötődik, versenyek).
- Értelmi képességet fejlesztő játékok (nyelvi játékok, társas, kártya, dominók, kirakók, stb.).

Fejlesztő játékok jellemzői:

- kiegészítik az óvodai játékot,
- segítik a megszerzett tapasztalatok és ismeretek berögzülését,
- komplexen adják át az ismereteket a gyerekeknek a játék által,
- játszhatók a gyerekek kívánságára is,
- segítik a felnőtt-gyerek kapcsolat létrejöttét,
- a gyerekek aktivitását fokozzák,
- komplex módon fejlesztik az egész személyiséget,
- fejlesztik a beszédkészséget, észlelést és megértést,
- a mozgásos játékok megalapozzák az összes tanulási képesség kifejlődését,
- a fejlesztő játékokat játékba ágyazottan a gyerekek által megteremtett játéksituációban játszhatjuk,
- lehet játék idő végén, udvari játék során.

Tartsuk szem előtt, hogy nem helyettesítik a szabad önfeledt játékot!

Bábozás

Minden olyan játékot, amely valamilyen tárgy, eszköz megmozdításával életre kel, szerepet játszik, megpróbál kifejezni valamit, bábjátéknak nevezünk.

Elsősorban irodalmi élmények szabadon választott, kötetlen formában történő feldolgozása.

Óvodapedagógusaink lehetőséget adnak arra, hogy mese-, vers-, film-, életeményeiket játsszák el a gyermekek a saját elképzeléseik, elgondolásuk szerint.

Általános szabályok

- A csoportszobát úgy rendezzük be, hogy a játszócsoportok elkülönüljenek egymástól.
- A játékeszközöket könnyen elérhető nyitott polcrendszerben helyezzük el.
- Minden játéknak állandó helye legyen.
- Rongálás nélkül alkotó módon használják a gyerekek a játékokat, a rendelkezésére álló különböző használati tárgyakat.
- Tudják minek hol a helye a csoportban, szükség szerint vegyék el és tegyék vissza a helyére használat után.
- A gyermekek ismerjék az „azért, mert” szabályait.
- Ügyeljenek önmaguk és társaik testi épségére.
- Boldogan, önfeledten játsszanak együtt társaikkal, betartva a játékszabályokat.
- Kérjék el társaiktól a kívánt eszközt.
- Hallgassák meg a felnőttek és társaik mondandóját.
- A pedagógus avatkozzon be a gyerekek játékába, ha valamiféle veszélyhelyzet, baleset adódik játék közben.

Udvari játék

Az óvoda minden területét elfoglalhatják a gyermekek, nincsenek korcsoportokra kijelölt udvarrészek. Az együttes játszás során felgyorsul a gyermekek szocializációja, együtt játszhatnak más csoportokba járó barátaikkal, testvéreikkel. Ezzel is szeretnénk hozzájárulni jó közérzetük alakításához.

Udvari játék,- élet szabályai

- Bármikor örömmel, szívesen tartózkodik az udvaron.
- Tiszteljük, óvják a természetet, vigyázva annak épségére, rendjére.
- Ügyeljenek saját és társaik épségére.
- Az eszközöket szabály- és rendeltetésszerűen használják.
- A kulturált viselkedés szabályait az udvaron is tartásuk be.
- Óvodában közösen használják a különböző csoportok az egész udvart és annak felszerelését; a homokozót, a mászókat. A nagyobbak a kétkerekű bicikliket, a kisebbek a háromkerekűeket és a műanyag motorokat használhatják az arra kijelölt helyen.
- Minden csoport gyerekei az egész udvart használhatják, a pedagógusok minden csoport gyermekére közösen felügyelnek, ill. foglalkoznak velük.
- Biztosítunk a gyermekek számára létszámukhoz igazodóan, homokozó játékokat (vödör, öntöző, szita, forma stb.).
- A homokozó játékokkal balesetmentesen, a kialakított szabályok szerint kell játszani, a játékeszközöket és a homokot a homokozóból kivinni nem lehet.
- A fokozatos bemenetelkor minden gyermek elteszi a helyére azt a játékot, amivel éppen játszott.
- Biztosítjuk, hogy a lebetonozott részen színes krétával, asztalnál ceruzával, zsírkrétával kedvük szerint rajzoljanak. Lehetővé tesszük a különböző kézműves tevékenységek végzését, változatos asztali játékok használatát az udvar árnyékos részein, teraszon.
- Motorozás, biciklizés kijelölt területen történik a szabályokat betartva. Használat után tegyék a megfelelő helyre a játékeszközöket.
- Csúszdázás, mászókat szabályai: létrán mászó részen kapaszkodva feljutás, lejtőn lecsúszva, ülve, kisebbek kapaszkodva. Csak üres kézzel mászhatnak fel két kézzel kapaszkodva.
- A libikókat, rugós játékokat rendeltetésszerűen, és annyian használják ahány személyes.(kapaszkodva, lábat letéve, egymást fel - lesegítve, fel - leszállás a társakkal mindig megbeszélve).
- Labdajátékokat az udvaron kijelölt területeken játszhatják (nem a bejárat résznél), vigyázva a közelben játszó társaikra, az udvar növényeire, tárgyaira.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- megértik és elfogadják egymás elképzeléseit,
- vállalják a számukra kevésbé érdekes, kedvezőtlen szerepeket is,
- tudnak játékot irányítani és játszótársaikhoz alkalmazkodni,
- önállóak a játék előzetes közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában,
- egyre igényesebbé válnak alkotásaik,
- bonyolultabb szabályok megtanulására is képesek,
- figyelmeztetik egymást a szabályok betartására,
- gyermekek játékformája változatos.

6.2. Munka jellegű tevékenységek

A munkára nevelés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermek mindennapi tevékenységeit.

A munka jellegű tevékenység **célja** a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a közösségi kapcsolatokat, önmaguk és társaik elismerését és a kötelességteljesítést.

Külső szükségességből fakad, célra irányuló tevékenység. Végzése felelősséggel jár, végeredménye hasznos, melyet a gyermekek tapasztalataik útján fedeznek fel. A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű marad.

A munkajellegű tevékenységek mozgatója a gyermek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése.

Fontos, hogy a munkavégzés rendszeres, folyamatos legyen, és épüljön be az óvodai mindennapokba.

Feladat, hogy a munkavégzés során a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szerezhessenek a környezetükről, annak alakíthatóságáról, az eszközök használatáról, munkaszervezésről, a munkavégzés folyamatairól. A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze. Erősíti a kitartást, a felelősségérzetet, a munkafegyelmet. A gyermekmunka területén is Montessori nagy vívmányait követjük. Olyan környezet kialakítására törekszünk, hogy az elősegítse önállóságukat, cselekvő tapasztalatok szerzését a felnőttektől való függés nélkül.

A gyermeki munka megvalósulása óvodapedagógusainktól tudatos pedagógiai szervezést, a gyerekekkel való együttműködést, folyamatos ellenőrzést és ahhoz kapcsolódó pozitív értékelést igényel.

Megteremtjük az esztétikus, balesetmentes, a gyermekek méretének megfelelő eszközöket. Lehetőséget adunk az önálló és differenciált munkavégzésre.

Az óvodapedagógus feladata a munka megszervezésében

Az egyes munkafajták bevezetésénél vegye figyelembe a gyermek életkorát, fejlettségi állapotát. A munka mennyiségét fokozatosan emelje. Az óvodapedagógus tervezze meg a különböző munka jellegű tevékenységeket és biztosítsa hozzá a megfelelő munkaeszközöket. A munkafogásokat egyenként mutassa meg, gyakoroltassa és ellenőrizze.

Alakítsa ki az egyes munka jellegű tevékenységek szokásrendjét. Hívja fel a gyerekek figyelmét a munkaeszközökkel okozható balesetek megelőzésére.

Értékelése legyen fejlesztő hatású, mely megerősít konkrét, reális, buzdító jellegű, hogy a gyerekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Munkajellegű tevékenységek tartalma

Önkiszolgálás:

- testápolás,
- öltözködés,
- étkezés,
- környezet rendben tartása.

Mindennapi élettel kapcsolatos alkalomszerű munkák:

Tartalma változó lehet:

- segítség az óvodapedagógusoknak és más felnőtteknek,
- alkalmi megbízatások vállalása,
- segítség a kisebb társaknak,
- teremrendezés, környezet rendjének helyreállítása,

- játékjavítás, tisztítás, ajándékkészítés,
- házimunka jellegű tevékenységek végzése,
- mosdó-, öltöző-, növényfelelős stb.
- előkészületek az ünnepekre,
- udvari, kerti tevékenységek.

Naposi munka:

- étkezéssel kapcsolatos feladatok ellátása,
- foglalkozással kapcsolatos feladatok ellátása, eszközök kiosztása, elrendezése, összeszedése,
- egyéb óvodapedagógusi megbízatások teljesítése.

A naposi munka feltételei: ülésrend, napostábla, kötény.

Bevezetése középső csoporttól a fokozatosság elvének figyelembevételével.

Növény-állatgondozás (környezetvédelem):

A Montessori pedagógia nagyon fontosnak tartja, hogy a gyermekeknek alkalmuk legyen a természet legfontosabb jelenségeit megfigyelni és tevékenységükkel a természet ápolásához, védelméhez hozzájárulni. Célunk, hogy óvodásaink érezzék át a felelősséget, ami rájuk hárul a növények és állatok gondozásában.

Tartalma:

- növények életfeltételeinek megteremtése, növény-veteményeskert, virágoskert munkálatai, kertünk növényeinek védelme, ápolása évszakokhoz igazodva,
- udvar, kert állatainak (bogarak, lepkék, madarak stb.) életmódjának megfigyeltetése, védelmük, élőhelyük tiszteletben tartása,
- jeles napoknak, ünnepeknek és az időjárásnak megfelelően udvar, kert gondozása, rendbetétele, díszítése,
- csoportszobában élősarok kialakítása, folyamatos bővítése (gyűjtések, csíráztatás, hajtás, rügyeztetés stb.),
- kisállataink (halak, teknősök) gondozása, tisztántartása, etetésébe segítség,
- séták, kirándulások alkalmával növény-állatismeret bővítése, óvása.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- szeretnek közösen dolgozni,
- önállóan, igényesen végzik a naposi munkát,
- önként és szívesen vállalnak feladatot,
- az egyéni megbízásokat örömmel végzik,
- szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában,
- örömmel segítenek a kisebbeknek,
- ismerik az eszközöket és a használatukkal járó veszélyeket,
- szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, a felnőtteknek.

6.3. Tanulás

Az óvodai tanulás elsődleges **célja** az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

Óvodában a tanulás folyamatos, - amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, - az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

A tanulás közben végzett változatos óvodai tevékenységeink lehetőséget adnak:

- a tapasztalatszerzésre, gondolkodás örömeinek átélésére,
- az érdeklődés kielégítésére,
- a megismerési képességek fejlesztésére,
- a képszerű, szemléletes gondolkodás kialakulására,
- a beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztésére,
- problémahelyzetek felismerésére, megoldására.

Az óvodapedagógus **feladatai** a tanulás folyamatában:

- támogató környezet megteremtése során építsen a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, aktuális, érzelmi és fizikai állapotára,
- önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát,
- életszerű feltételek között, sokszínű élmény és tapasztalatszerzéssel, a gyermek természetes kíváncsiságára, felfedezni, megismerni akaró aktivitására építve törekedjék tudásvágyukat ébren tartani,
- a gyermekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítse sokoldalú tevékenységre,
- segítse elő, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék,
- az óvodapedagógus az előre megtervezett feladatok alapján a gyermekek részvételével egyéni fejlettségükhöz igazodva szervezzen és irányítson,
- az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását,
- a játékoságot, mint alapvető a tanulás egész folyamatában érvényesítse,
- társakkal, óvodapedagógussal való együttműködésben alakítsa közösségi tulajdonságaikat,
- a tanulásirányítást a gyermekek folyamatos megfigyelésére építse,
- lehetőségeket kínáljon a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit,

- célszerűen használja a digitális és képességfejlesztő eszközöket, betartva a hagyományos és informatikai kommunikációs technológiák közötti helyes arány alkalmazását.

A korosztály sajátosságaiból adódóan az óvodai tanulásban megalapozzuk a gyermek:

- tanuláshoz való pozitív viszonyát (a kis gyerek nyitott, kíváncsi, fogékony az újra),
- beállítódását (kapcsolódik tanulási helyzetekhez, figyel, emlékezetbe vés, magától bekapcsolódik egy számára érdekes tevékenységbe),
- feladattudatát (belső késztetése legyen a feladat elvégzésére).

A tanulás szervezésénél, illetve a tanulási képességek fejlesztésénél az alábbi szempontok vezérlik nevelőinket: életkori sajátosságok, specifikumok elsődlegessége gyakorlati tevékenységre irányuló feladatadás és annak sajátosságai, a megfelelő gyakorlás lehetőségeinek megteremtése.

A tanulás minden óvodai tevékenységben jelen van. A játékos tanulási tevékenységek során jutnak el a gyermekek a meglévő tudásszinttől különböző képességeik szerint - más és más tempóban haladva- a számukra várható szintre.

Biztosítjuk a gyermekeknek a sokféle, érzékelésen-észlelésen, megfigyelésen, felismerésen alapuló tapasztalatszerzést, amelyre építjük a kognitív képességek (pl.: problémamegoldó és kreatív gondolkodás) és a tanulási képességek (pl. figyelem, képzelet, emlékezet) fejlesztését.

A tanulás terén is figyelembe vesszük a gyerekek egyéni különbségeit és szükség szerint alkalmazzuk a felzárkóztatást, vagy tehetséggondozást. Szem előtt tartjuk a sajátos nevelést igénylő gyermekek fejlesztését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének segítését.

Differenciálás

Differenciálás: a gyermeki természet sajátosságainak, szükségleteinek, érdeklődésének, eltérő jellegének figyelembevétele a tanítási-tanulási folyamatban. Nem a gyermeki sajátosságokhoz való pusztán alkalmazkodást jelenti-, hiszen éppen a pedagógiai hatásokra változnak ezek a sajátosságok - hanem azok egyidejű fejlesztését is.

Az elsajátítandó ismeretanyag tartalmának meghatározásában a pedagógusnak nagy a feladata. Nemcsak a követelményszintekben, nemcsak az értékelés módjaiban differenciáljanak a gyermekek között, hanem az elsajátítás tartalmában, és ezzel szoros kapcsolatban az elsajátítás módszereiben is.

A tartalom differenciálása szempontjából fontos kiemelni, hogy az óvodapedagógusnak olyan eszközrendszert kell megkeresnie, amellyel képes egyazon időben, ugyanabban a gyermekcsoportban egymástól akár lényegesen különböző tartalmakat is megismertetni attól függően, hogy az egyes gyermekeknek, az egyes gyermekcsoportoknak éppen mire van szükségük.

A differenciálás területei, módjai:

- differenciálás a segítségadásban /több segítség, de azonos tananyag/,
- differenciálás a feladatok szintjén / mennyiség, technikai kivitelezés, visszajelzés/,
- differenciálás szociális keretek szintjén / egyéni-, pár-, csoportmunka/,
- differenciálás tevékenység szintjén / eszközhasználat, kötött vagy választott terv/,
- tanulási stílus / auditív, vizuális, vagy motoros/,
- célok szintjén,
- differenciálás az értékelésben / önmagához viszonyítva, szöveges/.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. A gyermekek tényleges, jó cselekedetét, tettét emelje ki. Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést a gyermek egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve. Az óvodapedagógus visszajelzései, értékelései legyenek világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, a teljesítményre vonatkozzanak. Tartsa szem előtt, hogy értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segíti. Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt. Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében. Fontos az egyéni értékek felszínre hozása, kimunkálása.

Tervszerű tevékenységeinket a nevelőtestület által kidolgozott naplóban vezetjük. Céljainknak megfelelően a tevékenységeinkre meghatározott feladattal, előre végiggondolt módszerekkel és eszközökkel készülünk. Minden pedagógus számára feladat az alapos felkészültség. A tudatos tervezőmunka elengedhetetlen.

A tanulási folyamatot az évszakok változásaihoz és a hónapok aktuális eseményeire építve tervezzük és valósítjuk meg, nagy hangsúlyt fektetve a komplexitás érvényesülésére a különböző területek között.

6.3.1. Irodalmi nevelés - Verselés, mesélés

Cél az irodalmi érdeklődés felkeltése, a vers, mese, változatos irodalmi élmények nyújtása során az esztétikai és erkölcsi értékek alapjainak közvetítése.

Feladat a gyermekek értelmi, érzelmi tulajdonságainak fejlesztése, az anyanyelvi kultúra megalapozása és az írott nyelv felfedeztetése.

Megismertetjük a gyermekeket a népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokkal, a magyar és más népek műveivel, *a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág meséivel, rigmusokkal, mondókákkal*. A mindennapos mondókázás és verselés, mesék hallgatása során bővül szókincsük; a dramatizálás, bábozás alkalmával pedig előadásmódjuk is változatosabbá válik.

Az óvodába lépő gyermek és az óvodapedagógus számára a rövid kis dalocskák, hangutánzó, hintáztató, höcögtető, ujjkiszámoló és a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt népi mondókák gyakori ismételtetése segíti a befogadás nehéz időszakát. A gyakran még beszélni is alig tudó gyermek és az őt ölbevevő és halkan dúdolgató felnőtt között olyan intim kapcsolat jön létre, mely érzelmi biztonságot nyújt a számára és megalapozza az irodalom megszeretését.

A kisgyermekek fogékonysága igen erős és bármire kiterjed, ezért ügyelnünk kell arra, hogy csak nyelvileg és tartalmilag tiszta, igényes és értékes verset, mesét halljanak.

A gyermekirodalom érzelmekre ható és érzelmekből fakadó művészet. Az irodalmi művek élvezésénél a gyermekek mindig az óvodapedagógusra vannak bízva, az ő előadókészsége, lelkiismeretessége dönti el, hogy a mű hogyan jut el hozzájuk. Beszéde legyen nyelvtanilag helyes, tisztán érthető.

A mondókázás, verselés és mesélés a hét minden napján és naponta bármikor beiktatható, a spontán adódó helyzetekre, kedvező körülményekre építve.

A gyermeki önkifejezés egyik módja lehet a saját vers és mese alkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása.

Az óvodapedagógus **feladata**: a mesemondás alkalmait a hozzá kapcsolódó, ismételt szokásokkal ismertesse meg (mesekuckó, meseszék, mesélő báb...)

A megfelelő alkalmak felismeréséhez álljon készenlétben, ezért fontos, hogy sok mondókát, verset, mesét tudjon kívülről, így azokat bármikor fel lehet idézni. A mondókákat, verseket gyakran ismételgesse, a gyermekek kívánságára újra mesélje a már hallott meséket. Tartsa szem előtt, a mese fejlesztő hatását: különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására, s egyben feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Elengedhetetlen a mindennapos elalvás előtti mesemondás.

Az irodalmi élmény közvetítéséhez, feldolgozásához és a tervezéshez színvonalas könyvtár áll rendelkezésünkre. Minden csoportnak van saját könyvkészlete, mely a gyermekek által állandóan hozzáférhető leporellókból, képeskönyvekből, meséskönyvekből, verseskönyvekből, szakmai könyvekből, mesekazettákból és lemezekből, videokazettákból áll.

Az óvodai irodalmi nevelés - mesélés, verselés anyagát:

- az egyszerű népi gyermekmondókák,
- a rövid, kevés szereplős egyszerű állatmesék,
- egyszerűbb, rövidebb versek, köszöntők, csúfolók,
- láncmesék, több szereplős, eseménydús állatmesék, népmesék,
- könnyen érthető, rövidebb műmesék,
- folytatásos mesék alkotják.

Ismerkedés az írott nyelvvel

Montessori meggyőződése és tapasztalataink is azt mutatják, hogy az írott nyelv megismerésének és elsajátításának folyamata hasonló a beszéd nyelvéhez, ha megteremtjük hozzá a körülményeket. Közvetlenül az olvasás megtanulására készítene elő a színes kartonból kivágott betűk, melyek egymás mellé téve összeolvashatók. Ahol csak lehet tájékoztató feliratokat alkalmazunk az óvodában, s a gyerekek jelei mellett is mindig szerepel a nevük. Előbb-utóbb sok gyermek megtanul magától olvasni, ezt nem sűrgetjük, nem is várjuk el. Azonban a gyermekeknek nagy könnyebbséget jelent, ha az óvodában játék közben sajátíthatják el azokat a képességeket és alapismereteket, amelyek az íráshoz és olvasáshoz szükségesek.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- az ismert verseket, mondókákat, meséket szívesen hallgatják és mondogatják,
- az ismert verseket, meséket szívesen dramatizálják, bábozzák,
- kitalálnak egyszerű meséket, történeteket és alkalmazzák azt játékukban,
- váljanak a könyv nézegetése által könyvszerető és sokat olvasó gyermekké.

6.3.2. Zenei nevelés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél, hogy a zene eszközével formáljuk a gyermekek személyiségét, felkeltsük érdekélődésüket a zene iránt. Formáljuk ízlésüket, alakítsuk esztétikai fogékonyságukat, elősegítsük zenei anyanyelvük kialakulását.

Feladat a zenei készségek fejlesztése, e készségek fejlesztésének összehangolása más készségek és részképességek fejlesztésével.

Zenei képességek fejlesztése

- éneklési készség fejlesztése
- hallásfejlesztés
 - magas-mély reláció
 - halk-hangos különbsége
 - dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése
 - dallambújtatás, belső hallás fejlesztése
 - motívum-visszhang
 - hangszínek megfigyelése
 - zenehallgatás
- ritmusérzék fejlesztése
 - egyenletes lüktetés
 - ritmus
 - ritmus motívum
 - tempóérzék fejlesztése, gyors-lassú
 - egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása
 - kettes lüktetés érzékeltetése
- komplex képességfejlesztés
 - zenei formaérzék fejlesztése (dallam-motívum, ritmus-motívum)
 - mozgáskultúra, gyermektánc, térforma fejlesztése
 - zenei alkotókészség fejlesztése (improvizáció)
 - ütőhangszerek használatának elsajátíttatása

A zenei képességfejlesztés során Kodály Zoltán módszerére támaszkodunk. A zenei anyag és énekes játékok megismertetésénél igénybe vesszük Forrai Katalin munkáját és útmutatását (Ének az óvodában). Montessori eszközrendszerében a zörejdobozok és a harangsor alkalmazása segíti a zenei hallás fejlesztését. A csendjátékban a csend hallgatása élménnyé válik, ez egyben a zenei nevelésnek is egyik alapmozzanata.

Mozgáskultúra az óvodában, gyermektánc

Az óvodáskorú gyermekek legfőbb tevékenysége a játék, ami az óvodai zenei nevelés esztétikai fejlesztés sajátos feladatait is magába foglalja. A dalok és mondókák többsége mozgással, társas kapcsolattal, játékhelyzettel párosult játék.

Az óvodánkban alkalmazott játékos mozgások részben a népi játékokban megőrzött hagyományos mozdulatokon alapszik, - tiszteletben tartva a néphagyomány gazdag, változatos mozgásanyagát, - részben pedig az óvodapedagógus és a gyermekek közös kitalálásain.

Cél, hogy óvodásaink ismerjék meg, szeressék meg a népzene, érezzék a zene ritmusát, arra mozogjanak, és sokat játszanak.

Feladat: a gyermekek mozgáskészségének, mozgáskultúrájának fejlesztése, zenei képességek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitás, alkotó fantázia elősegítése. Az önkifejezés,

mozgásrögtönzés gyakoroltatásával esztétikai érzékenységük alakítása, esztétikai tapasztalatok, élmények nyújtásával a szép megláttatása a művészetben, a szép, harmonikus felfogáshoz, átéléshez, létrehozásához szükséges képességek alapozása.

A társakhoz való alkalmazkodás és önszabályozó, önnevelő képességek erősítése

Az óvodai táncmozdulatok megismertetésénél figyelembe vesszük a gyerekek testi fejlettségét, mozgáskoordinációját és értelmi képességeit. A kisebb gyermekekkel a táncmozdulatok előkészítését valamilyen munkafolyamatot utánzó dalokon kezdjük, melyek a gyermekek számára egyszerűek, érthetőek és az ismétlődő mozdulataikkal az egyenletes lüktetést érzékeltetik.

A gyermektánc alapjait az óvodában használt játékos mozdulatok alkotják: járás, taps, egyszerű ismétlődő mozdulatformák, körjáték, forgás, páros forgás, guggolás, kifordulás, párválasztás, kaputartás, a kör alakzat kombinációi a különböző lépések változatos irányával - ezek a későbbi tánc mozgáselemei, melyekre összeállítható egy-egy lépéssorozat, gyermektánc.

A szabályos, jól kialakított alakzatok fejlesztik a gyermek tér- és formaérzékét, ezért táncolásnál változatos térformákat igyekszünk kialakítani. Pl: két kör, csigavonal, kígyóvonal, átbújás kapusor alatt, sorgyapodó, szűkülő- táguló kör...

A páros játék gazdag változatai a későbbi páros táncot készítik elő.

Az óvodai zenehallgatás anyagát a magyar és más népek dalai, énekes-, hangszeres zenei szemelvények, kánonok és az óvodás gyermek befogadóképességének megfelelő, kétszólamú énekes és hangszeres darabok alkotják.

Zenehallgatáskor az óvodapedagógus élő előadása mellett támaszkodunk különböző előadók műsorára, egy-egy komolyzenei darab részletére, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokra, néphagyományörző felvételekre, megzenésített versekre.

A gyermekek számára a közös mondókázás, éneklés, zenehallgatás örömet nyújt, megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, énekes játékokat, fejleszti hallásukat, énekhangjukat, ritmusérzéküket. A zenei élmény serkenti fantáziájukat, zenei kreativitásukat, emlékezetüket. A népi dalos játékok, népdalok, néptáncok a hagyományok megismerését és továbbélését segítik. Az ezeket kísérő ritmusos mozgások elősegítik a szép tartást, a mozgáskoordináció fejlesztését.

Óvodapedagógusaink legtöbbje játszik valamilyen hangszeren, így azt a gyermekek kívánságára bármikor elővehetjük, s átélhetjük az élő zene élvezetét. A gyermekeknek is lehetőségük van fantáziájuk, kreativitásuk, emlékezetük kibontakoztatására a mindig kéznél levő zenei eszközök segítségével.

Az óvodapedagógus napközben többször is énekelget, dúdolgat az egyes gyermekekkel, ezzel is növelve biztonságérzetüket, erősítve a felnőtt- gyermek kapcsolatot. Az örömet nyújtó, „ölbe-vevő” simogató, tapsoltató, höcögtető játékok ösztönzik a gyermekeket, hogy a későbbiekben szívesen vegyenek majd részt a közös énekelgetésben, körjátékokban, népi játékokban, gyermektáncokban. Így az éneklés, a zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik, a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az egyéni tevékenykedés közben ismerkedünk a gyermekek hallásával, mozgásfejlettségével, éneklő kedvével. Erre építhetünk a továbbiakban.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- egyénileg is szívesen énekelnek,
- felismerik a környezet és egymás hangjait,
- megkülönböztetik a magas, mély halk, hangos hangokat és alkalmazzák,
- örömmel játszanak énekes gyermekjátékokat,
- figyelmesen, türelmesen hallgatják és szeretik a zenét,

- ismerik az egyenletes lüktetés és a ritmus különbségét, és érzékeltetik azt,
- megkülönböztetik a gyors és lassú éneket és mozgást, alkalmazzák azt,
- változatos térformákkal játszanak, éneklést tánc lépésekkel is tudják kísélni.

6.3.3. Vizuális nevelés - Rajzolás, mintázás, kézi munka

Az óvoda épített és tárgyi környezete, díszítése, eszköztára, a kötött és kötetlen ábrázolási tevékenységek együttesen képezik a vizuális nevelés, a rajzolás, mintázás, kézi munka hatásrendszerét, mely eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Az ábrázolási tevékenység magába foglalja a rajzolást, a festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézimunkát, a környezet alakítását, díszítését és a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel való ismerkedést. Megjelenik a gyermekek játékában kialakuló spontán helyzetekben és valamennyi óvodai tevékenységhez kapcsolódik.

Cél, hogy a gyermekek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi, plasztikai kifejezőképesség birtokába jussanak, alakuljon ki bennük a rendező, komponáló, térbeli tájékozódó képesség, fejlődjön színeképzetük.

A gyermekek folyamatosan érjenek el arra a technikai szintre, amikor "művei" kifejezővé válnak, tükrözik a világról szerzett ismereteiket, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait.

Feladat: megismertetni őket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel és eljárásaival a rajzolás, mintázás, kézimunka és más kézműves tevékenység során.

A gyermekek ábrázolási vágyát az állandóan kéznél levő, változatos eszközök tára kelti fel. A csoportszobákban egy jól meghatározott, elkülönített térrészt alakítunk ki, ahol a nap folyamán bármikor kezdhetnek ábrázolási tevékenységbe, így annak nagy része beépül spontán játékukba, s a fejlesztő folyamat természetes úton megy végbe.

Az óvodapedagógus **feladata,** hogy:

- elősegítse a gyermekek gazdag belső képi világának megjelenését ábrázolásaik során, képi kifejezőképességük és képi gondolkodásuk fejlődését,
- elősegítse igényük kialakulását az alkotásra, önkifejezésre,
- fejlessze a gyermekek esztétikai érzékenységét,
- segítse az esztétikai élmények befogadását,
- nyújtson segítséget, a gyermekeknek munkájuk tökéletesítéséhez, s új témák, technikák ajánlásával tegye azt változatosabbá.
- *ismertesse meg a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtáit, továbbá a műalkotásokat, a népművészeti elemeket, szokásokat, hagyományokat, nemzeti szimbólumokat, az esztétikus tárgyi környezetet.*
- *törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.*

Ajánlott tevékenység formák

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő gyermekeknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel.

A tevékenységi formák az **építés, plasztikai munkák és képalakítás** körét alkotják. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól.

Építés során a gyermekek ismerkedjenek a különböző tárgyakkal, azok formáival, alakzataival. Folytassanak téralkotó tevékenységet. Építsenek különböző anyagokból, készítsenek maketteket.

Plasztikai munkák során: ismerjék meg a különböző anyagok alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, tépegetve, mélyítve, karcolva stb. Szerezzenek tapasztalatokat az anyagok viselkedéséről: oldhatóság, nyomhagyás, karcolhatóság, képlékenység. Készítsenek alkalmi ajándéktárgyakat, játékokhoz kellékeket. Készítsenek terményképet, fonalképet, textilképet, válják mindennapossá az origami. A varrás mellett ismerkedjenek a gyöngyfűzéssel, gyöngyszövésel, fonással, szövésel, makraméval, gipszöntéssel, kasírozással. Készítsenek zacskó-, fakanál-, zsinórbábokat stb.

Képalakítás: A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet az óvodapedagógus segítse élményekhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően kapcsolódó technikával. Rajzoljanak az udvaron, aszfalton, földön, papíron, egészen nagy méretekben is. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés szerint történő megjelenítése.

A képalakítás jelenjen meg festéssel tetszés szerinti színválasztással, színkeveréssel, zsírkrétával, papíragasztással, nyomattal, ujjfestéssel, tenyérynnyomattal. A gyermekeknek legyen lehetőségük érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Ezen kívül természetesen adnunk kell témákat is, mert e nélkül életkori sajátosságukból adódóan témaválasztásuk könnyen megtapad.

A sokféle téma, az érdekes, egymással kombinálható technikák örömtelivé, vonzóvá teszik a fejlődési folyamatot. A gyakorlás közben tökéletesedik a kézmozgás és a technikák pontos használata is.

Montessori nagy hangsúlyt fektetett az írás és olvasás előkészítésére. E célt szolgálják a finommotorikát fejlesztő eszközök, a rajzsablonok, a dörzspapírból és színes kartonból kivágott betűk. Nem írni akarta megtanítani az óvodáskorú gyermekeket, hanem kezüket alkalmassá tenni az írásra. A kisgyermek számára a betűlátványa egy képforma, és épp úgy kezdi spontán lerajzolni, mint a körülötte lévő más dolgokat. Az első betűk nem tökéletesek, de lassanként egyre pontosabbá, szebbé válnak. A gyermekek megtanulják, melyik jel milyen betűt jelent. Minden újabb betű lerajzolása, vagy felismerése sikerélmény a számukra.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- önállóan használják az eszközöket és ismerjék a technikai eljárásokat,
- plasztikai munkáik változatosak, egyéniak,
- saját, illetve közösen készített munkáikról beszélnek, véleményt tudnak mondani,
- megfelelően használják a ceruzát három ujjal,
- forma és emberábrázolásukra részletes formagazdagság jellemző,
- ismerik a síkbeli irányokat.

6.3.4. Külső világ tevékeny megismerésére nevelés

A kor követelményeinek, igényeinek megfelelő, a környezet megismerését célzó modern eszközökkel, ismeretnyújtással alapozzuk a komplex személyiségfejlesztést.

A környezet iránti gyermeki érdeklődéstől, kíváncsiságtól motivált saját élményű tapasztalatszerzés, tanulás teremtheti meg a feltételét a hatékonyabb fejlesztésnek.

Az aktív, cselekvéses tapasztalatszerzés lehet az alapja annak, hogy a gyermek folyamatos tevékenykedés közben érzékeli a környező valóságot és dolgozza fel a maga számára legmegfelelőbbben.

Cél, hogy a gyermekek a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezetükben tapasztalatokat, ismereteket szerezzenek a biztonságos eligazodáshoz, legyenek tájékozottak a világban. *A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismerje a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.*

Az általános pedagógiai elvek mellett Maria Montessori pedagógiai elveit is érvényesítjük, természetesen a mai kor követelményeihez igazítva.

„A nevelőnek nem szabad beavatkoznia a fejlődés természetes folyamatába, de biztosítani kell a gyermek önkibontakoztatását szolgáló közvetlen környezeti hatásokat”. Mindig biztosítani kell a tárgyi és személyi feltételeket, kellő időt, játékszereket, és szabad kezdeményezés lehetőségét.

Főbb vezérfonalaink:

- a gyermek élethelyzetekben, játékos szituációkban, bármely tevékenységben tanulja meg a világ sokoldalúságát, fedezze fel a sokszínűséget, az egymáshoz tartozó és együtt jelentkező ismereteket,
- tapasztalásai szolgáljanak alapul, s mivel ezek globálisak, jelentsék a fejlesztés irányát,
- a dolgok, jelenségek természetes kapcsolata, összefonódása és láncszerűsége legyen a megismerés fő szála,
- élmény legyen számukra a spontán felfedezés, ráismerés, mások élményének részesévé válhassanak,
- legyen természetes, hogy egy jelenségnek lehet sokféle vonatkozása,
- a tárgyak, élőlények, jelenségek együtt hordozzák a környezeti és matematikai tartalmakat.

Feladat:

- a megfigyelőképesség,
- a leíróképesség,
- az azonosító képesség,
- a rendszerező képesség,
- a kommunikációs és vitakészség fejlesztése,
- a különböző szokások alakítása.

Környezeti nevelés

Integrálódnak benne a műveltségi területek témakörei és a különböző tevékenységek. Leginkább a környezetismeret témaköreihez - pl. az évszakok változásaihoz - kapcsoljuk, arra építjük a különböző nevelési ágak aktualizálását, anyagfeldolgozását. Alkalmazzuk Montessori kiváló didaktikai eszközeit, és pedagógiai elveinek érvényesítésével megteremtjük a játékos cselekedtetés minden feltételét. A foglalkozások nagyobb részét a szabadban, valódi környezetben vezetjük le, eleget teszünk Erich Fromm által megfogalmazott követelménynek: „ha a gyereket a valóságba akarjuk belenevelni, akkor helyezzük is bele!”

Cél a környezeti problémák iránti érzékenység felkeltése, a környezeti alapfogalmak megismertetése, a környezeti értékek felismertetése, a környezethez való pozitív attitűd kialakítása.

A környezet átfogóbb megismertetése azért is szükséges, mert általa közvetítjük az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait. Ezáltal erősítjük nemzeti hovatartozásukat, identitásukat is.

A környezeti kultúra alapvető szokásai és viselkedés formái ebben az életkorban alakulnak ki. A környezeti kultúra magába foglalja: az életmód, az ökológiai szemlélet és gondolkodás, a viselkedésmód, a környezetvédelem és a mértéktartó felhasználás kérdéskörét.

A környezeti nevelés **alapelvei**:

- Élethosszig tartó folyamat.
- Intézményes és nem intézményes formában működik.
- Minden tevékenységbe beépíthető.
- A lokális és globális környezeti problémákat egységesen szemléljük.

A környezet megismerésére nevelés tartalmában és feladataiban szoros kapcsolatban áll más nevelési területekkel is.

Feladat a gyermekek érdeklődésére és kíváncsiságára építve az óvodai élet változatos tevékenységein keresztül biztosítjuk a gyermekeknek, hogy tapasztalatokat szerezhessenek a társadalmi és természeti környezetről.

Környezetvédelem

Cél: a környezetvédelmi tudatformálás a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése, élhető környezet megóvása, melynek megvalósítása a különböző tevékenységeken keresztül érvényesül.

Feladat:

- A környezettel való együttélésre nevelés, a gyermek és a természet kapcsolatának középpontba helyezése.
- Olyan ökológiai szemlélet megalapozása, amely által felismeri a gyermek, hogy a természetben mindenre szükség van.
- Olyan aktivitásra, felelős cselekvésre nevelés, amelyben a legfontosabb elv az élet védelme és tisztelete.

A környezetvédelem leghatékonyabb módszere a felvilágosítás, oktatás – minél korábbi életkorban. A környezeti nevelés értékteremtő, mert olyan tulajdonságokat alakít ki, amelyek értékesek. Ezért fontos, hogy óvodásainkkal a helyszíni séták, kirándulások alkalmával felfedezzük az ember építő vagy romboló hatását a környezetünkben és lehetőséget adjunk, hogy maguk is gyakorolják a természet védelmét, óvását.

A természetvédelem elsősorban a természet sokoldalú megismerésével és megszeretésével kezdődik. Ezért már kiscsoportosainkkal is felfedeztetjük közvetlen környezetüket, óvodánk udvarát, kertjét, óvodánk utcáját. A középsős gyermekekkel már bátrabban nyitunk a szűkebb közegtől a tágabb felé, kerületünk parkjait, erdőit, a Normafát vesszük célba. Nekik már több lehetőséget adunk a pozitív környezetvédő emberi tevékenységek megláttatása mellett a negatív példák felismerésére is. Nagycsoportosainknak tudatosan szervezünk még több helyszíni tevékenységet, kirándulást, múzeumlátogatást, ahol számukra kevésbé ismert növény- és állatfajokat ismerhetnek meg, s még jobban elmélyülhetnek a környezetvédelem területében segítségünkkel. Változatos szenzitív játékok szervezésével, játékos cselekedtetésekkel segítjük elő a természeti és társadalmi környezetük megismerését, megszeretését, óvását.

Ezekről az élményekről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket faliújságainkon, szülői értekezleteken. Adódnak olyan tevékenységek, melyekbe bevonjuk a szülőket is a környezettudatos

magatartás gyakorlásához (pl: nagycsoportosaink környezetvédelmi albumába cikkek, képek gyűjtése, palántázás udvarunkon a gyermekekkel együtt).

Minden évszak és minden jeles nap gazdag lehetőséget nyújt óvodásainknak a külső világ tevékeny megismerésére és a környezetvédelem megalapozására.

Óvodánkban ünnepelhető jeles zöld napok és népszokások:

- Víz Világnapja - március 22.
- Föld napja - április 22.
- Madarak és fák napja – május 10.
- Állatok Világnapja - október 4.

Montessori eszközök alkalmazása a környezet megismerésében

Montessori eszközeinkkel folytatott játék természetes következménye, hogy a megtapasztalt tulajdonságokra a gyermekek önmaguktól érzékenyebbek lesznek. Észreveszik, figyelnek rá, alkalmazzák, majd beszélnek róla. Az eszközökkel játszva ismerkednek a tárgyak kiterjedésével, színeivel, kitapintható felületével, hangokkal, szagokkal, ízekkel és sajátítják el a tulajdonságok megfelelő megnevezését.

Az érzékelést-észlelést fejlesztő eszközök, a térérzékelés-kiterjedés eszközei, a praktikus fogások és technikák gyakorlását segítő eszközök, a számolás és mérés eszközei, az írást előkészítő eszközök, s a világ megismerését segítő eszközök (földrajz, botanika, állatismeret, kísérletek) mind a világ megismerését célozzák.

A kozmikus nevelés adta sokoldalú ismeretanyagot az eszközök segítségével dolgozzuk fel. Fontos, hogy óvodásaink ne csak ismerjék, hanem szeressék is a természetet, s legyen alkalmuk a természet legfontosabb jelenségeit megfigyelni és tevékenységükkel a természet ápolásához, védelméhez hozzájárulni. A gyakorlatban ez az élőlények szeretetét, „tiszteletét”, a természet és az ember által létrehozott értékek megóvását, megbecsülését és az ezekkel kapcsolatos szabályok elfogadását jelenti.

A gyermekek megismerkedhetnek a növény- és állatvilággal, az időjárással. Időjárástáblát és mozgónaptárt készítünk. A térképeket, földgömböt böngészve megismerik a kontinenseket, a vizek, szárazföldek kiterjedését, országok, városok helyét, s ráhelyezhetik zászlóit. Ráirányítjuk figyelmüket az ember szerepére, embertípusokra, kultúrára, szükségletekre. Összeállítunk termény-, képgyűjteményeket, s tudományos könyvek folyóiratok, gyermeklexikonok, posztterek, képek, tablók felhasználásával erősítjük ismereteiket.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását,
- tudják korukat,
- különbséget tesznek az évszakok között, ismerik a napszakokat,
- ismerik környezetük növényeit, azok gondozását,
- ismerik a különböző állatcsoportokat,
- tudnak a környezetvédelem fontosságáról, természetet óvó-védő személyiséggé válnak,
- ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató házakat,
- felismerik és megnevezik környezetük színeit, sötét és világos változatait,
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában,
- ismerik a közlekedési eszközöket,
- megkülönböztetik a jobbra-balra, irányokat, értik a névutókat.

Matematikai nevelés

Cél az értelmi képességek fejlesztése, a minket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában a gyerekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladat:

- A gyerekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása. Matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységekben való alkalmazása.
- Pozitív viszony kialakítása, a problémahelyzetek megoldásához, a logikai gondolkodás magalapozása.

A tervezett matematikai fejlesztés és a spontán helyzetekben szerzett matematikai tapasztalatok egymástól elválaszthatatlan, egymást kiegészítő folyamatok. Az óvodapedagógus feladata az, hogy figyelje a gyermekeket, kövesse nyomon egyéni fejlődésüket megismerve érdeklődésüket, képességeiket, előkészítse és megtervezze az egyénre szabott fejlesztési területeket.

Bizonyos témák közvetlenül a mindennapi életben, a játékidőben, integráltan dolgozhatóak fel. Az óvodapedagógus feladata, hogy felismerje mikor, milyen matematikai problémát lehet megoldani, valamint hogyan találja meg a segítség módját a gyerekek matematikai gondolkodásának fejlesztésére. A tevékenység mindenkor a játék alapvető bázisára épül.

A matematikai neveléshez felhasználjuk a Montessori eszközöket, s egyéb fejlesztő eszközöket is. Minden eszköz motiváló erejű, problémát exponál, amelyet a gyerekek eleinte vak próbálkozással, majd cselekvéssel, végül tudatos gondolkodással oldanak meg. Így az azonosságok, különbözőségek felismerésével és soralkotással a gondolkodás műveleteit gyakorolhatják.

Ehhez kapcsolódóan olyan eszközök is szükségesek, amelyek elősegítik a matematikai műveletek konkrét tárgyakon történő végzését.

Az eszközökkel való foglalatosság során a gyermek megismeri az őt körülvevő világ tulajdonságait (szín, forma, nagyság, kiterjedés, mennyiség, stb.).

- A tíz fokozatosan nagyobbodó kocka és hasábsor lehetőséget nyújt a tér megismerésére,
- a tíz fokozódó hosszúságú rúdsor a hosszúság, sorba rendezés, számlálás lehetőségeit foglalja magába, megtanulják minden szám kiegészítését 10-re, a bontást,
- a párosítható színtáblák a színek, az árnyalatokban változó színtáblák a színek megismerését,
- a kivágott számjegyekkel történő hozzárendeléssel nyernek tartalmat a számjegyek,
- a színes gyöngysorkészlettel megtanulják a tíz átlépését, számfogalmaik alakulnak,
- a korongok kirakásával játszva megtanulják a páros és páratlan számok közti különbséget.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- a tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint,
- megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, mellé, közé stb.),
- ismerjék az ok-okozati összefüggéseket általában,
- önállóan tudják felismerni, megoldani a probléma helyzeteket,
- tudják használni a matematikai fogalmakat, kifejezéseket.

6.3.5. Mozgás

A mozgásfejlesztés **célja**

- testileg, lelkiileg egészséges gyermekek nevelése,
- testi képességek, fizikai erőnlét kialakítása,
- tájékozódó, helyzetfelismerő és döntő-, valamint alkalmazkodóképességek fejlesztése,
- légző- és keringési rendszer teljesítőképességeinek, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növelése,
- tanulási képességek fejlesztése, a tanulási zavarok megelőzése.

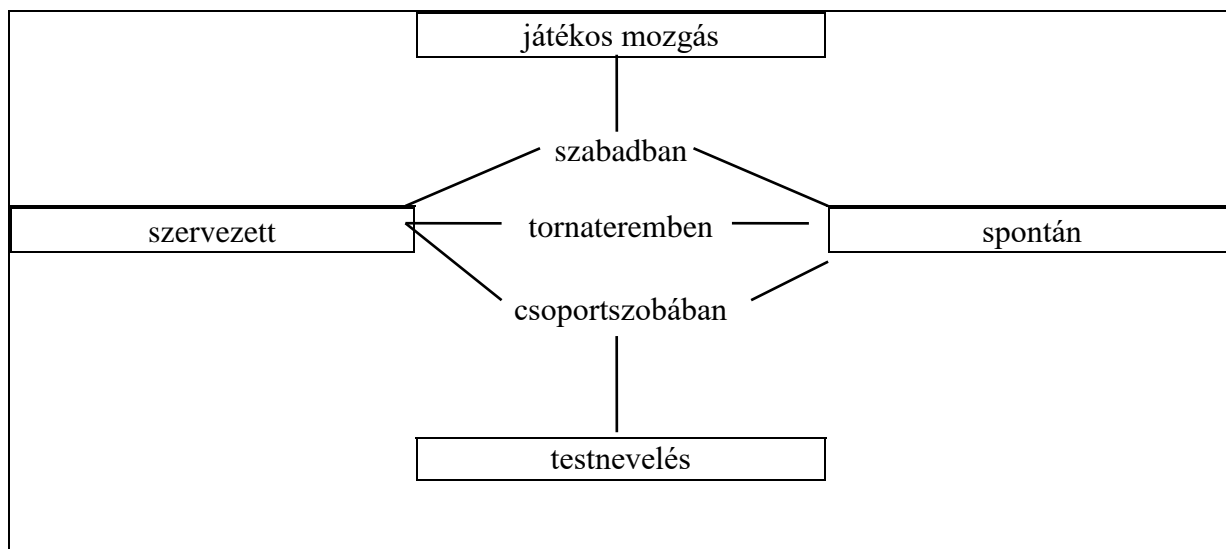
A mozgásfejlesztés **feladatai**

- a mozgás iránti igény felkeltése, a természetes és harmonikus mozgás kialakítása,
- alapvető mozgásformák megismertetése, mozgáskészségek alakítása,
- a mozgáson keresztül a szociális képességek és az értelmi struktúrák fejlesztése,
- a testséma fejlesztése, személyi zónák alakítása,
- tér - és helyzetérzékelés fejlesztése,
- egyensúlyérzék fejlesztése,
- szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése,
- oldaliság kialakítása,
- észlelés fejlesztése (alakítás, formaállandóság),
- finommotorika fejlesztése,
- keresztcsatornák fejlesztése,
- verbális fejlesztés,
- lúdtalp - és gerinc betegségek és tartáshibák prevenciója.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése során feladatunk:

- A meglévő képességeikre alapozva, mozgékonyágukra építve mozgáskoordinációjukat fejlesztjük, állóképességüket növeljük.
- Az átlag feletti teljesítményre képes gyermekeket differenciált feladatadással fejlesztjük.

Az egészséges életmódra nevelésnek szerves része a testi fejlesztés. Gyermekkorban az egészséges növekedéshez, fejlődéshez elengedhetetlen a szabad mozgás állandó biztosítása. Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük, az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magában foglal. Kedvezően befolyásolja a szociális képességek alakulását. Óvodánkban kiemelt szerepet és jelentőséget tulajdonítunk a mozgásos játékoknak, amelyekben koncentráltan megtalálhatók mindazok a pszichológiai tulajdonságok, pszichoszomatikus képességek, melyek hatékony fejlesztői a gyermek személyiségének. Ezek a képességek és készségek a cselekvések sorozatában, vagyis a tevékenységben fejlődnek.

Elveink:

- Tervszerűen összeállított testnevelési játékok felhasználásával, hatékonyan fejlesztünk (az óvodapedagógusok egységes követelményt állítanak).
- Az óvoda saját feltételrendszerének maximális kihasználására és fejlesztésére törekszünk.
- Mindennap szervezünk játékos mozgást (napi 30 perc), ez rugalmasan épül be a napirendbe.
- A mozgásos testnevelési játékokat a szabadidős tevékenység alatt tanulják meg, illetve a testnevelés alatt tanult mozgásokat a szabadidőben is gyakorolják a gyerekek.
- Mozgásos tevékenységek során figyelembe vesszük a fokozatos fizikai megterhelést.
- Az egyéni fejlesztést, differenciált bánásmódot folyamatosan érvényesítjük a gyermekek egyéni szükségleteinek és képességeinek figyelembe vételével.
- Minél több mozgást szervezünk a szabadban.

Feltételek biztosítása

Tárgyi:

- helyi adottságok maximális kihasználásával, változatos eszközök biztosítása, játékos mozgáslehetőségek alkalmazása,
- udvari és csoportszobai mozgásfejlesztő berendezések fejlesztése,
- só-szoba adta lehetőségek maximális kihasználása.

Személyi:

- a pedagógusok folyamatos képzésével a tudatos nevelői munka,
- sportszerető óvodapedagógus.

A helyszín-megválasztásának feltételei:

- balesetmentes környezet kiválasztása, kialakítása,
- higiénés szokások betartása: portalanítás, szellőztetés, lehetőségeknek megfelelő szabad levegő,
- párologtatás biztosítása,
- különböző minőségű talaj biztosítása: gumitégla, gyöngykavics, füves rész, fás-dombos terület.

A tevékenység folyamata:

Első fázis - megismerés, megtanulás (bemutatás, magyarázat)

Második fázis - kipróbálás (a gyermekek szintjétől)

Harmadik fázis - maga a játékos mozgás és annak többszöri ismétlése

Nevelési lehetőségek a mozgáson keresztül

Figyelem:

- koncentráció fejlesztése, az adott feladatra figyeljen,
- gondolkodás folyamatának fejlesztése,
- társas érintkezésre való hajlam fejlesztése,
- együttes tevékenységre legyen képes (alkalmazkodás).

Önfegyelem - önkontroll:

- a szélsőséges megnyilvánulások megszüntetése,
- önállóság fokozása,
- felgyülemlett feszültségek, felesleges energia levezetése,
- alakuljon ki egészséges versenyszellem (szabályok, normák megismerése, megtanulása).

Eszztétikai izlés formálása:

öltözék, eszközök, környezet.

Szókészlet gyarapítása:

a mozgáshoz kapcsolódó szakkifejezések elsajátítása.

Testnevelés

Az óvodai testnevelés egyik szervezeti formája a **mindennapos testnevelés**. E szervezeti forma jelentős szerepet tölt be az óvodai testnevelés feladatainak megvalósításában. Első sorban azt kell figyelembe venni, hogy elsődleges feladat a gyermeki szervezet felfrissítése, a kondicionálás és koordinációs képességek fejlesztése, ezáltal a szervezet edzése, az egészség megszilárdítása.

Kondicionális képességek: erő, gyorsaság, állóképesség.

A kondicionális képességek olyan sajátos feltételrendszert alkotnak, melyek segítségével a mozgásszabályozás megvalósul.

A koordinációs alapképességhez soroljuk a következőket:

- a téri tájékozódó képesség,
- kinezetikus differenciáló képesség (mozgásérzékelés),
- reakcióképesség,
- ritmus-képesség,
- az egyensúlyozás képessége,
- gyorskoordináció (időkényszer mellett),
- állóképességi koordináció (időkényszer nélkül).

Mivel a gyerekek utcai ruhában vesznek részt a mindennapos testnevelésben, nagy gondot fordítunk a gondozási feladatok teljesítésére.

Az ügyességi gyakorlatok fokozzák a mindennapos testnevelés játékos hangulatát, melyek igen kedveltek a gyerekek körében. A mindennapos testnevelésnek döntő mozzanata a játék. Ez a gyerekek számára az aktív pihenés egy formája. A játék többször is ismételhető, fontos, hogy időarányban a leghangsúlyosabb tevékenység maradjon. Elsősorban olyan ismert fogó játékokat, sorversenyeket tervezzen az óvodapedagógus, melyeknél egy időben az egész csoport mozog, nincs várakozási idő, ezáltal a szervezet felfrissítése, edzése biztosított.

Kötelező testnevelés

A testnevelés az óvodai nevelés folyamatában a gyermekek egészséges testi- és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlesztését.

A testnevelés során

- rendgyakorlatokat,
- gimnasztikai gyakorlatokat (változatos kézi szerekkel),
- főgyakorlatokat,
- testnevelési mozgásos játékokat alkalmazunk.

Helye a heti rendben:

- minden korosztály számára kötelező,
- kis és középső csoport számára heti egy,
- nagy csoportban két alkalom.

Mozgásfejlesztés

A testnevelés fejleszti a gyermekek természetes mozgását: a járást, a futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást. Megismerteti velük a gimnasztikát és néhány talajgyakorlati elemet, labdagyakorlatokat és a sokszínű változatos testnevelési játékokat. Lehetőséget biztosít a gyermekek mozgástapasztalatának rendszeres bővítésére, fejlesztő, cselekvő és feladatmegoldó képességük, szép mozgás iránti vonzalmuk erősítésére.

Testi fejlesztés

Fejleszti a testi képességeket, az ügyesség sokféle formáját, testi erőt, gyorsaságot és állóképességet. A rendszeres testnevelés kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítő képességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Az óvodás korban a testnevelés fontos szerepet játszik az egészség megővésében, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. A gondozás, egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti, kiegészíti.

Az egészség megővésében és fenntartásában fontos a hideg-meleg időnek, napfénynek; levegőnek az edző és a só-szobai levegőnek a gyógyító hatása.

Értelmi fejlesztés

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, fejleszti az alkalmazkodó képességet is, így támaszkodik, illetve előkészíti a vizuális-, a matematikai-, a zenei-, és a környezet megismerésére nevelés fontos, kapcsolódó feladatait, ezzel is fejlesztve a gyermek személyiségét.

A testnevelés hatására a gyermekekben olyan személyiség tulajdonságok alakulnak ki és erősödnek meg, mint a bátorság, a fegyelmezettség, a kitartás. Erősödik a társakra figyelés képessége.

A közösségi élet alakulásához is fontos tulajdonságokat fejleszt, az egymás segítése, az együttműködő képesség kialakulása, a siker és kudarcélmény átélése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- a gyermekek szeretnek mozogni, igényükké válik a mozgás a későbbiekben is,
- önállóan is szerveznek mozgásos játékokat,
- kitartóak a játékban, s más feladatokban,
- a kudarc nem veszi el a kedvüket, hanem pontosabb munkavégzésre serkenti őket,
- tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat,
- kialakul testsémájuk, oldaliságuk,
- biztonságosan mozognak, tudják mozgásukat irányítani,
- kialakul a gyerekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása,
- betartják a szabályokat, a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor kialakul egészséges versenyszellemük,
- önfegyelmük, figyelmük megerősödik.

7. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

„Az egyenlő bánásmód követelménye alapján a közoktatásban minden gyermeknek, tanulónak joga, hogy vele összehasonlítható helyzetben levő más személyekkel azonos feltételek szerint részesüljön velük azonos színvonalú ellátásban.”

Az egyenlő bánásmód követelményét és az esélyegyenlőséget úgy valósítjuk meg az óvodánkban, hogy tiszteletben tartjuk minden gyermek veleszületett jogát az emberi méltósághoz és minden óvoda gyermekünket hozzájuttatjuk a programunkban megfogalmazott fejlesztésekhez, szolgáltatáshoz.

Az egyenlő bánásmód követelményét betartjuk, nem sértjük meg és nem követünk el:

- közvetlen hátrányos megkülönböztetést,
- közvetett hátrányos megkülönböztetést,
- zaklatást,
- jogellenes elkülönítést,
- megtorlást.

Az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének következményeit orvosolni kell, amely azonban nem járhat más gyermek, jogainak megsértésével, csorbításával!

7.1 Gyermekvédelem

A gyermekvédelmi munkát általában úgy értelmezik a nevelési-oktatási intézményekben, mint hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekkel való „foglalkozást”, ebből a helyzetből való kimentésüket. Óvodánkban tágabb értelmezést adunk ennek a fogalomnak: az előzőekben említettek kiegészítésével, a gyermek testi-lelki egészségvédelmét is (biztonság, tisztaság, viselkedési normák, értelmi képességek). Ez utóbbi nagy odafigyelést igényel, ami azt eredményezi, hogy egyetlen gyermek sem sikkadhat el a gyermekcsoportban, az óvodapedagógus időben észreveszi a jelzéseket a hátrányos helyzet, a halmozottan hátrányos helyzet, illetve a veszélyeztetettség esetén és figyel a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre.

Az óvodai gyermekvédelmi munka **célja:**

- a gyermekek jogainak érvényesítése és tiszteletben tartása óvodán belül és kívül,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekek jussanak el fejlődő képességük optimális fokához és ehhez lehetőleg minden segítséget kapjanak meg,
- hogy legyen természetes gyermekeink, a felnőtt dolgozók és a szülők körében a másság elfogadása,
- a gyermekek mindenkinek felett álló érdekeinek az érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.

Veszélyeztetett gyermek az, aki családjában, vagy környezetében olyan ártalmaknak van kitéve, ami testi, szellemi, erkölcsi fejlődését károsan befolyásolja.

Látens veszélyeztetettségről akkor beszélünk, ha a veszélyeztető körülmények fennállnak, de a gyermek még nem károsodik.

Valódi veszélyeztetés esetében egy tartós veszélyhelyzet alakul ki és bekövetkezik a károsodás.

Hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek**, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában - legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapján járó ellátásokon felül további kedvezmények, támogatások, segítő pályázatok igénybe vételére válnak jogosulttá.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek körébe tartoznak a kiemelten tehetséges gyermekek. E körbe sorolandó az, aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A célok eléréséhez **feladataink:**

- Megelőzés (prevenció)
 - a gyermek és szülői jogok megismertetése és érvényesítése,
 - rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel,
 - együttműködés a gyermekvédelemben partner társszervekkel, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival,
 - a családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.
- Feltárás
 - a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, dokumentálása,

- tünetek okainak megkeresése,
- a gyermekek veszélyeztettségeinek és hátrányos helyzetének megkülönböztetése.
- Megszüntetés
 - felzárkóztatás megszervezése,
 - induló hátrányok csökkentése (egészségvédő, mentálhigiénés),
 - szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez,
 - a gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása,
 - segítő szakemberek igénybe vétele a problémák típusának megfelelően,
 - konkrét esetekben együttműködés a segítőkkal, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival.

Intézményünkben a gyermekvédelmi és a kapcsolattartási munkát évente tervezzük. Kapcsolatot tartunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, Népjóléti Iroda, szakszolgálatok, Vadaskert, Korai Fejlesztő Központ és tehetségpontok munkatársaival.

A gyermekvédelmi felelős, mint óvodapedagógus a gyermekvédelmi feladatok tükrében éves munkaterv alapján végzi munkáját. Folyamatos kapcsolatot tart az óvodaigazgatóval, óvodatitkárral, a gyermekekkel, pedagógusokkal, pszichológussal, fejlesztő pedagógussal, logopédussal és mozgásterapeutával. Évente jelentést készít és a jelzőrendszert működteti.

A gyermekvédelmi felelős széles körű tájékoztatást kap minden olyan előadást, továbbképzést illetően, amely a gyermekvédelem területével kapcsolatos.

7.2 Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek- Fejlesztő foglalkozások

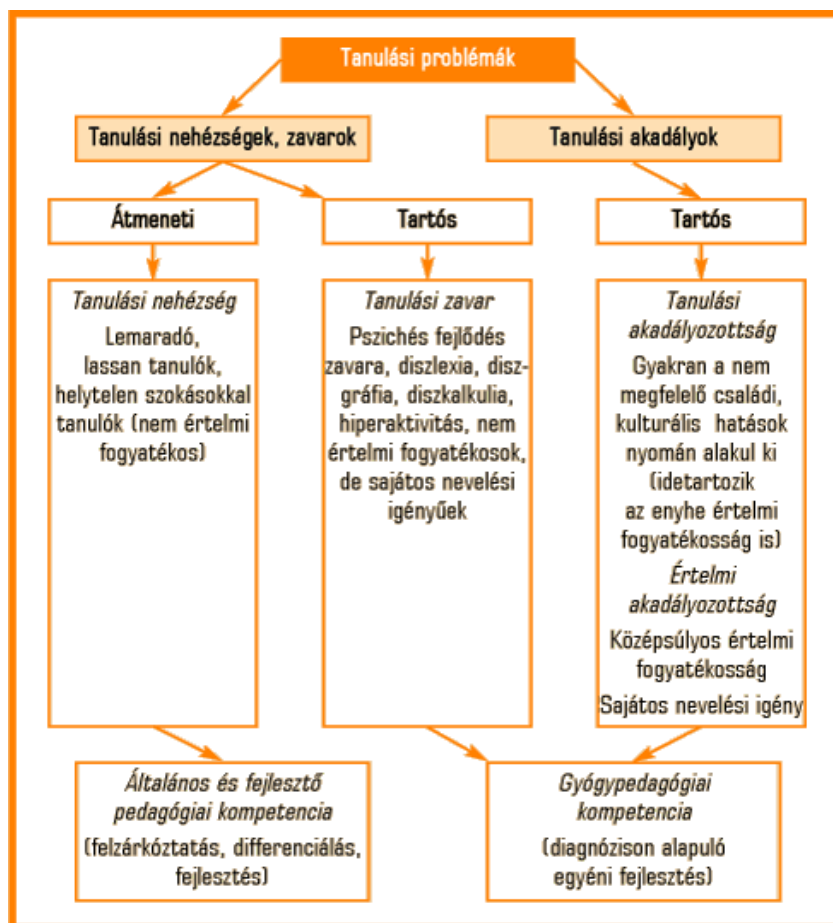
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fogalmát az Nkt. 4. § 13. pontja határozza meg. Ez a gyűjtőfogalom a különleges bánásmódot igénylő gyermeket, e csoporton belül a sajátos nevelési igényű gyermeket és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdőt és a kiemelten tehetséges gyermeket, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekeket foglalja magában.

A személyiség saját útját bejárva képes fejlődni. A fejlesztés nem azt jelenti, hogy felzárkóztatjuk a gyerekeket egy átlagszintre, hanem azt, hogy mindenki a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni, fejlődni. Ebbe a szemléletbe és az ezen alapuló gyakorlatba a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is beletartozik. Az elv ugyanis azonos: mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése során a fejlesztőmunkához szükséges személyi és tárgyi feltételeket biztosítani szükséges.

A célirányos fejlesztő, megsegítő munka megtervezése érdekében a tanulási problémák fajtáit, valamint a preventív, fejlesztő, vagy felzárkóztató programban résztvevő szakemberek kompetenciáját foglalja össze az alábbi ábra.

A tanulási problémák fajtái

Tanulási nehézség esetén fejlesztő pedagógiai megsegítést javasol a Bizottság. Ez a tevékenység a fejlesztő pedagógus kompetenciájába tartozik, de gyógypedagógus ugyanúgy végezheti, hiszen a gyógypedagógus egyben fejlesztő pedagógus is. Ha a probléma súlyosabb, akkor a Bizottság gyógypedagógiai megsegítést javasol. A gyermek a bizottsági szakvélemény alapján sajátos nevelési igényűvé válik (röviden: SNI).

Személyiségfejlesztő munkánk alapelvei:

- Mivel minden gyermek egyformán értékes, a hatékony fejlődés, fejlesztés alapja az elfogadás.
- Az egyénenkénti bánásmód elvének figyelembevételével alakítjuk ki a sajátos módszereinket.
- Nem az a fontos, hogy mit nem tud a gyermek, hanem azt keressük, amit már megtanult és erre kívánunk építeni.
- Fontos számunkra, hogy ebben a fejlesztő kapcsolatban a gyermek elsősorban jól érezze magát.

7.2.1 A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Cél: a szociálisan hátrányos helyzetű gyermek fejlődésének segítése (személyre szabott egyéni bánásmód, differenciált nevelés, a hátrányok pedagógiai eszközökkel történő ellensúlyozása)

Feladat:

- a meglevő problémák felmérése (anamnézis),
- a gyermek viselkedésének megismerése,
- elemzés, okok feltárása,
- szükség esetén orvos, védőnő, pszichológus, gyógypedagógus segítségének igénybe vétele,
- a gyermek képességeihez mért felzárkóztatása nevelési módszerek segítségével.

7.2.2 Egyéni fejlesztésre szorulóknak fejlesztése - Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése

Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság javaslata alapján (előzetesen az óvodapedagógus javaslata) fejlesztő pedagógus és mozgásterapeuta végzi a fejlesztést, azoknál a gyermekeknél, akiket fejlesztő pedagógiai megsegítésre javasoltak.

A fejlesztő foglalkozások célja a képességek korai fejlesztése, az iskolára való felkészítés, a tanulási képességek megalapozása, javítása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése.

Fejlesztő pedagógus

Együttműködik az óvodapedagógussal és segítséget nyújt a gyermekkel való speciális bánásmódhoz, fejlesztéshez. Együttműködik a logopédussal, a gyógypedagógussal, mozgásterapeutával és pszichológussal.

Az egyéni fejlesztés **célja:** a gyermek eddig elért fejlettségi szintjéről indulva egyénre szabott fejlesztési terv alapján a fejlesztés megvalósítása.

Az egyéni fejlesztés **feladata:** a fejlesztő feladatsorokat, játékokat 6 területhez igazítva dolgozza ki, melyeket a foglalkozásokon, komplex módon, játékosan valósít meg:

- a beszédfejlesztés,
- a percepciófejlesztés,
- a grafomotoros fejlesztés,
- a gondolkodási képességek fejlesztése,
- a figyelem fejlesztés,
- a magatartás, viselkedés fejlesztése, érzelmi fejlesztés terén.

Fejlesztési lehetőségek csoportban és egyénileg

Beszédfejlesztés - anyanyelvi nevelés során

A szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak legfontosabb eszköze a nyelv. Az óvodás korosztály nyelvi fejlettsége, kommunikációs színvonala rendkívül eltérő. Az intézmény feladata a nevelés-oktatás folyamatában a személyiség olyan szintű kibontakoztatása, hogy a gyermekek beszédprodukciós szintje is megfeleljen az iskolakészültség követelményeinek.

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés egész folyamatát áthatja. Minden feladatot, minden tevékenységet felölelve segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakulását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának előkészítését.

Az óvodás gyermeknek nagy szüksége van arra, hogy a felnőttek beszélgessenek vele. Az óvodapedagógus feladata a lehetőség megteremtése, hogy a gyermek bármikor elmondhassa problémáit, elmesélhesse élményeit. Mindig meg kell hallgatni és mindig válaszolni kell a kérdéseire. A beszédben aktív gyereket megerősíteni kell, a szorongó gyermeket non-verbális módon biztatni. A magatartásproblémás gyermekeknél - bár teljesen eltérő lehet a kommunikációs szint - gyakrabban találkozunk bőbeszédű, gazdag szókincsű gyerekekkel.

A verbális kommunikáció mellett nagy hangsúlyt szükséges fektetni a non-verbális kommunikációra.

Cél, hogy a gyermekek megtanulják a felnőttek és társaik metakommunikációs jelzéseit kódolni és dekódolni egyaránt. A nyelvi kifejezőképesség és kommunikációs képességek fejlesztésének érdekében be kell építeni a mindennapokba a különböző anyanyelvi játékokat és a drámajátékot.

A beszédhibák korrigálása logopédus szakember kompetenciája.

Verbális fejlesztés

A részképesség zavaros gyerekeket a szegényes szókincs, a bátortalan megnyilatkozás jellemzi, ezért szükségesek a célzott verbális fejlesztés gyakorlatai. Természetesen minden egyéb fejlesztési területhez kapcsolódó gyakorlat (és a mindennapi tevékenységek is) számtalan lehetőséget teremtenek erre, hiszen például a téri tájékozódással kapcsolatos szavak gyakoroltatása mellett **a percepciófejlesztés** során is adódik alkalom a szómagyarázatra, a szókincs aktivizálására. A verbális fejlesztés célzott gyakorlatai hangsúlyossá teszik a beszédértés, a beszéd kivitelezés és a nyelvi rendszer kiművelését.

- A hallási figyelem fejlesztése, a hangforrás irányának keresése csukott szemmel
- Légző gyakorlatok, ritmusfejlesztés (fújás, szívás)
- Szókincs (passzív-aktív) bővítése, szógyűjtési gyakorlatok, szómagyarázatok, szójátékok, mesehallgatás
- Mozgáskoordináció beszédmozgással (mondókák mozgással kísérve)
- Állatok „hangja”
- Mit hallasz először? (Milyen hanggal kezdődik a szó?)
- Robotparancsnok (Szótagolva mondunk utasítást.)

A grafomotoros - finommotorika fejlesztése

Az óvodai játéktevékenységekben nagyon sok lehetőség nyílik a finommotorika spontán fejlesztésére, (pl. ábrázolási technikák gyakorlása: gyurmázás, tépések, ragasztások, varrás, apró gyöngyök fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babák öltöztetése, barkácsolás stb.). Emellett a mindennapos tevékenységek is számos lehetőséget kínálnak a fejlesztésre, (pl.: öltözködés – gombolás, cipőfűzés). A tevékenységek elé, vagy épp levezetésként rendszeresen iktassunk be kézlazító gyakorlatokat, amelyek oldják a görcsösséget (pl.: ujjtorna mondókával).

Vizuális fejlesztés

A fejlesztés célja, hogy a gyermekek sok mozgással, cselekvéssel a különböző érzékelő funkciók (látás-hallás-tapintás) együttműködtetésével az őket körülvevő világról egyre pontosabb ismereteket, sokrétűbb tapasztalatokat szerezzenek.

- A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése.
 - Mozgó tárgyak követése: balról-jobbra, jobbról-balra, fel, le, körbe. (A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek.)
- A szem fixációs működésének erősítése
 - Ismert játékok, tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig (fel-le mozgatjuk)
 - Egy bemutatott tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni, és azt fixálni 10 mp-ig.

Percepciófejlesztés

A korai tanulásban a négy észlelési csatorna: vizuális, auditív kinezetikus, taktilis különböző kombinációja, a különböző modalitású ingerek egymásba való átfordítása kiemelt jelentőségű. A vizuális diszkrimináció összetett, komplex észlelési folyamat, amely az alapvető vizuális funkciók, szem-kéz koordináció, alak-háttér konstanciák, téri helyzet és téri viszonyok együttműködésén alapul. Eredményként képesek vagyunk a vizuálisan hasonló tárgyak között azonosságok és különbségek felismerésére, a tárgyak alakja, formája, színe, mintázata, mérete, sorban elfoglalt helyzete, helye és orientációja szerint.

A percepció fejlesztését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és a testséma fejlesztésén keresztül valósíthatjuk meg. 5-6 éveseknél már célzott, direktebb fejlesztésre is lehetőség van.

Gondolkodás - emlékezetfejlesztés

A külvilág ingereinek csak egy részére figyelünk, ezeket érzékeljük és még az érzékelt információknak is csak egy részét tároljuk hosszabb-rövidebb ideig a memóriában. Azok az információk, amelyek az egyén számára lényegtelenek, nem ismétlődnek, illetve nem végez vele gondolkodási műveleteket, általában a rövid idejű memóriába kerülnek. Az emlékezetfejlesztő gyakorlatok a tanulás tartósságát, az idői tájékozódás fejlesztését, a gondolkodási funkciók erősítését, illetve a beszédteljesítmény fokozását célozzák. A konstruáló játékok fejlesztik a kreativitást, fantáziát, kombinációs készséget.

- A vizuális emlékezet fejlesztése
 - Mi változott meg? (ruházaton változtatunk)
 - Mi hiányzik? (megfigyeli melyik játékot tettük el)
 - Memóriajátékok
 - Mit láttál? (emlékezetből felsorolja)
- Az auditív emlékezet fejlesztése – Szövegemlékezet fejlesztése
 - Szólánc építő játékok
 - Egyre bővülő szósorok, illetve mondatok visszaidézése
 - Papagájjáték (öt állat, gyümölcs virág visszamondása sorrendben)
 - Névkígyó (Mindenki sorban az elhangzottakhoz hozzátesz még egyet.)
 - Hangutánzás
- Formaemlékezet
 - Építsd fel utánam! (5-6 elemből álló építményt megfigyelni, majd felépíteni)
 - *Forma kirakása (pálcikákból, szívószálakból, először minta alapján, később emlékezetből)*
 - Rajzolás emlékezetből

Magatartás, viselkedés fejlesztése

A játékokban sok lehetőség adódik a fejlesztésre. Fejlesztés során az irányított játék kerül előtérbe. Különböző játékfajtákra adjunk lehetőséget. Szerepjáték segíti leginkább a társas kapcsolatok fejlődését, alá-fölérendelt szerep gyakorlását, elfogadását. A szabályjátékok eszközei a szabályok betartására készítik a gyerekeket, elősegíti az egészséges versenyszellem kialakulását és közben rászoktatjuk a gyerekeket, hogy tudjanak nyerni és veszíteni.

Mozgásterapeuta

A mozgásfejlesztés a gyermekek óvodai megszokott környezetében a csoportból való tervezett kiemeléssel, a szenzo-motoros eszközökkel felszerelt tornateremben történik. /egyéni vagy páros formában/.

Célcsoportja óvodán belül a szakvéleménnyel rendelkező gyermekek, és az óvodapedagógusok, fejlesztő pedagógus, logopédus, ill. óvodaigazgató által jelzett fejlesztésre, egyéni foglalkozásra szoruló gyerekek.

A mozgásfejlesztés célja

- a szakvéleményben leírt jelzőtünetek csökkentése,
- a részképesség elmaradások korrigálása,
- a viselkedés-beilleszkedés elősegítése,
- a tanulási-magatartási zavar veszélyeztetettség csökkentése.

A mozgásfejlesztés feladata:

- a gyerekek problémáinak, részképesség elmaradásainak mozgáson keresztül - célzott eszközök használatával - való megközelítése,
- viselkedésterápia végzése,
- szenzo-motoros ingerek, mozgásélmények biztosítása.

Kapcsolattartás a szakszolgálatokkal.

A pedagógiai szakszolgálatok, köztük a nevelési tanácsadók és a szakértői bizottságok munkáját is a nemzeti köznevelési törvény szabályozza.

A kapcsolattartás során figyelembe vesszük, hogy a nevelési tanácsadás feladata a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek problémáinak feltárása, ennek alapján szakvélemény készítése és a gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával, továbbá az óvoda megkeresésére szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága, fejlettsége ezt lehetővé teszi.

A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység, vagy az országos szakértői és rehabilitációs tevékenység keretében kell a fogyatékoság szűrése, vizsgálata alapján javaslatot tenni a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálati tevékenységre, valamint vizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.

7.2.3 Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

„Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd”. NKT.4.§ 13. pontja alapján.

Alapító Okiratunk alapján intézményünkben integrációs felkészítés történik, melyben a szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából részt vevő gyermekek a többi gyermekkel együtt, azonos óvodai csoportban vesznek részt a tevékenységekben, oly módon, hogy az érintett gyermekeknek a többi gyermekekhez viszonyított aránya nem haladhatja meg a jogszabályban meghatározott mértéket.

Alapító Okiratunk alapján az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztését látja el intézményünk:

- gyengén látó,
- nagyothalló 25-40dB
- akadályozott beszédfejlődésű,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek,
- autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek,
- mozgáskorlátozottból
 - a végtagredukciós fejlődési rendellenességűek közül, akik részleges egyoldalú felsővégtag-hiányosak,
 - a petyhüdt bénulást okozó kórformák közül a gyengébb, tónustalanabb végtag izomzatúak (hipotóniás).

A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásakor biztosítjuk a személyi és tárgyi feltételeket.

Személyi feltételek

Utazó gyógypedagógus az alábbi intézményekből:

Fekete István Általános Iskola,
Gyengén látók Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye
Mozgásjavító Általános iskola, Diákotthon és Módszertani Központ
ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola tanszékei
Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények

Elfogadó nevelő testület és alkalmazotti közösség.

Az önként vállalás legfontosabb feltétele, hogy az óvodapedagógus tudja mit vállal, mire készül, mit kell tennie. Befogadáskor ismernie kell a gyermekekre vonatkozó diagnózist. Tudnia kell, hogy a gyermek mennyire képes az életkorának megfelelő önellátásra.

Együttműködési lehetőségek

A **gyógypedagógus** elemző vizsgálatot végez, fejlesztési tervet készít, meghatározza a gyermek szükségleteinek szempontjából legszükségesebb feladatokat az óvodai élet mindennapi tevékenységeihez, melyek útmutatást adnak az óvodapedagógus számára.

Az **óvodapedagógus** miután megismerte a gyermek képességeit, tájékoztatja a segítő szakembert az óvodai élet szempontjából felmerülő és előfordulható problémákról.

A megállapításokat közösen – óvodapedagógus, gyógypedagógus – kell elemezni, elérhető sikerélményt biztosító fejlesztési tervet megfogalmazni és megbeszélni a szülőkkel.

Az **egyéni speciális fejlesztő munka** az óvodai csoporttól külön helyiségben, illetve épületben történik – gyógypedagógus végzi.

A **megsegítés** történhet a csoportban - (pl manipulációs és egyéb tevékenység során) – óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, pedagógiai asszisztens végzi.

Pedagógiai feladatok

- kommunikációs hátrányok enyhítése,
- terapeuta által meghatározott gyakorlatok, teendők végzése,
- manipulációs tevékenység fejlesztése, eszközök kialakítása,
- észlelés, figyelem fejlesztése,
- értelmi fejlesztés,
- önállóság kialakítása.

Módszertani javaslatok

- A komplexitás elvének érvényesítése: a gyermek egész személyiségének figyelembevétele az ok-okozati összefüggések alapján és a család segítése.
- Az egyéni bánásmód, differenciálás elvének fokozott érvényesítése.
- A sikerélmény biztosítása.
- Reális, elérhető legyen a követelés, ugyanakkor erőfeszítésre késztesen.
- A gyermekek körében lévő felnőttek egységes követelményt támasszanak a gyermekekkel szemben.
- Segítségadásnál csak annyit adni, amennyi feltétlenül szükséges.
- A gyermekek értékelése önmagához, nem ép társaihoz viszonyított legyen.
- A mozgásos tevékenységek során törekedni kell a szimmetrikus mozgásokra.
- A tevékenység során a sérült gyermek jelenléte a csoportban öröm legyen, kölcsönösen erősítsék egymást a gyermekek.

Tárgyi feltételek

A speciális területeknél és az eszközjegyzéknél kerül meghatározásra.

Gyengén látó

A csökkent látásteljesítmény ellenére – speciális optikai eszközök segítségével – látó – halló (tapintó) életmód jellemzi (visus): 0,1-0,33. Tehát látásmaradványa az ép látásnak csak 10-30 %-a. A gyengén látás pedagógiai jellegű meghatározása azon alapul, hogy milyen fokú a látásromlás. A meghatározásban legfontosabb elem a látásélesség.

A gyengén látó gyermek jellemzői:

- közelről néz,
- mindent alaposan meg akar vizsgálni,
- a szeméhez emeli a látnivaló dolgot, odahajol a tárgyakhoz,
- a gyermek gyakrabban esik el ép látású társainál,
- nehezen találja meg a leesett tárgyakat,
- ismeretlen terepen nehezen tájékozódik,
- nekimegy akadályoknak,
- elbizonytalanodik fényerősség változásakor,
- nagy és finommozgásai koordinálatlanok,
- téri tájékozódása gátolt.

Javaslatok a fejlesztési tervhez

A gyermekek számára egyszerre kell biztosítani a látási, az auditív és taktilis ingereket is. Minden tanulási folyamatnál az utánzásos modellt kell szem előtt tartani. A láthatóságot folyamatosan kell biztosítani. A gyermekek elhelyezésénél figyelembe kell venni a fényviszonyokat. Visszhangos, zajos környezetben lehetőleg rövidebb ideig tartózkodjon az újonnan érkező gyermek, kiemelten a befogadás időszakában.

A tevékenységek szervezésénél a szem-kéz koordináció és a finommotorika fejlesztésére kell törekedni.

A játék során használt eszközök viszonylag nagyméretűek, színesek legyenek. Mozgásos játékoknál óvni kell a gyermek arcát, szemét. A mozgásos játékokban olyan szerepet kapjanak, melyben ők is ügyesek lehetnek.

A vizuális nevelés során mindig valami kézzel fogható, vagy látható tárgyat készítenek a gyermekek. Biztosítsunk mintadarabot, hogy a gyermekeknek elképzelésük legyen saját alkotásuk elkészítéséhez. Kiemelt feladat a finommozgások fejlesztése, szem-kéz koordináció alakítása. A rajz- és festő eszközök vastagabbak, nagyobbak legyenek az átlagosnál, hogy a használatukkal a gyermekek számára a kontúrok jól láthatóvá váljanak.

A külső világ tevékeny megismerése során minden alkalommal, amikor a kisgyermek számára ismeretlen, új környezetbe kerül, nem maradhat el számára a terep bemutatása, megismertetése. Helyszíni tevékenykedtetések során fontos a feltűnő támpontok megfigyeltetése, a veszélyes helyek megjelölése, tapintható jelzések alkalmazása a környezeti tárgyaikon is.

Mozgással kapcsolatban lényeges szempont a veszélyeztetettség és ezzel összefüggésben a fizikai terhelhetőség. Néhány szembetegség esetén tartózkodni kell a gyors hely-, helyzetváltástól, erőfelfejtéstől. Bizonyos mozgásformák, gyakorlatok végzése tilos. Ilyen esetekben szemész szakorvos véleményét ki kell kérni. A szemüveg használata testnevelés során is szükséges. Nagyobb balesetforrás lehet, ha levesszük a szemüveget, mert akkor a még meglévő csekély látástól is megfosztjuk a gyermeket. Az úszás a látássérült gyermekek mozgásnevelésének ideális eszköze.

Nagyothalló

Az enyhébben hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére csak részben képesek.

A nagyothalló gyermek jellemzői:

- a halláskárosodás miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége,
- ezek a gyermekek képessé válnak a hallásra épített kommunikációra,
- hallókészüléket használnak, mely a megállapított erősségű fokozatra van beállítva.

Javaslatok a fejlesztési tervhez

Irodalom, anyanyelv, játék: az óvodai fejlesztésben hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a tevékenység állandó erősítése. Az anyanyelvi kommunikációs fejlesztés az óvoda egésznapos tevékenységében megjelenik. Ennek keretében fejleszteni kell a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtést. A nevelés során az óvodapedagógus mindig győződjön meg arról, hogy a gyermek megértette-e az utasítást, illetve a mondanivaló lényegét.

A munka jellegű tevékenységekbe is be kell vonni a gyermekeket. A tevékenységek, séták, kirándulások során a gyermekek minél közelebb legyenek az óvodapedagógushoz.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése.

Akadályozott beszédfejlődésű

Veleszületett, vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és a környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság.

Akadályozott beszédfejlődésű gyermek jellemzői:

- átmeneti, vagy tartós zavarok az anyanyelvi kommunikációs, tanulási képességekben,
- zavarok a szociális kapcsolatok kialakításában,
- a beszédhangok helyes ejtésének, a beszédészlelés és megértés zavarai,
- a beszédritmus sérülése,
- a grafomotoros és a vizuomotoros koordináció éretlensége,
- általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség-kiesés,
- a hangadás kóros elváltozásai.

Javaslatok a fejlesztési tervhez

Irodalom, anyanyelv, játék során a beszédszerveket ügyesítjük, a magyar beszédhangok sajátosságait kiemeljük a játékos nyelvgyakorlatokkal. Légzés-hangutánzó -, ajak gyakorlatokat végzünk.

Mesélés során kiemelten ritmusos mondókákat, verseket alkalmazunk.

Helyes példát kell mutatni a beszédben is.

A zenei nevelés során beszédhallás fejlesztése a környezet hangjainak, állatok, hangjának és különböző zörejhangok felismerésével. Auditív ritmusfejlesztés, ritmuskövetés jól ismert versekre, mondókákra, járás, kopogás, visszhang játék.

Non-verbális kommunikációs gyakorlatok, arcjátékok, tükörjáték, helyzetgyakorlatok végzése.

Mozgáskorlátozott

Valamilyen sérülés következtében a mozgásos aktivitás, a mozgásos kompetencia zavarai.

A mozgáskorlátozott gyermek jellemzői:

- fejlődésbeli hátrány,
- motoros akadályozottság, mozgáskorlátozottság,
- megkésett, akadályozott mozgásfejlődés,
- megismerési folyamat akadályozottsága,
- szocializációs akadályozottság,
- esetleg emocionális zavar.

Javaslatok a fejlesztési tervhez

A **mozgásos játékban** nehézséget jelenthet a nagymozgás akadályozottsága, a helyváltoztatási probléma mellett téri tájékozódási, lateralitási zavar is megváltoztathatja a mozgásos játékok lehetőségét. A játékeszközök használata is problémás lehet. Figyelni kell, hogy a mozgásos játékot játszó gyermekek ne zavarják egymást, az épek vigyázzanak sérült társukra. Meg kell találni a játékban azt a feladatot, amit az érintett gyermek is meg tud oldani, hogy ne maradjon ki a csoport tevékenységéből. Szükség lehet az eszközök változtatására, nagyobb alakú, könnyebben megfogható eszközökre.

Irodalom, anyanyelv: figyelembe kell venni, hogy a gyermekek rövidebb ideig tudnak összpontosítani, koncentrálni, kevesebb lehet a szókincsük. Adjunk tájékoztatást a gyermekek számára a külvilág és az ember belső világának legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

Ének, zene: énekes játékok során a helyzet és helyváltoztatás jelenthetnek akadályt. A hangszeres játék a felső végtag érintettség esetén problémás, mert a hangszereket a gyermek nem tudja jól megfogni és használni. Nagyon lényeges a különféle mozgással kísért ritmusfejlesztés, elsősorban az egyszerű, egyenletes ritmus hangoztatása, érzékeltetése. Meg kell találni a gyermek számára a használható hangszert, azt a módszert és technikát, amellyel meg tudja azt szólaltatni.

Vizuális nevelés: a felső végtag érintettsége különböző mértékben nehezíti a rajzeszköz használatát. Fontos, hogy mindkét végtag vegyen részt az ábrázolási funkcióban. Szükség lehet vastagabb, könnyebben megfogható anyag használatára, vastagabb ceruzára, kapcsos rajztáblára.

Külső világ tevékeny megismerése: a szabadban történő tevékenykedtetések nehézséget okozhatnak. A lakóhelytől függően kevés a tapasztalaton alapuló ismeretszerzés lehetősége. Fontos a sokoldalú ismeretnyújtás, az ismeret átadás sokféle módja vetített képpel, könyvből, elmondva, utánózva, a tapasztalati úton, cselekvéssel szerzett ismeret átadásánál az érzékszervi csatornák igénybevétele. Séták, kirándulások alkalmával a szülő bevonása.

Mozgás: a mozgáskorlátozottság jelentheti a nagymozgás, a kézműködés, a beszédmotórium zavarát és a motoros képességek akadályozottságát. A terhelhetőség különböző. Fontos annak ismerete, hogy az adott gyermeknél mi az a mozgásos tevékenység, amely káros az ő számára, mit és hogyan végezzen a gyermek. A módszertani elvekből csak annyit változtassunk, amennyi feltétlenül szükséges. A mindennapos testnevelés során szükséges megtervezni a végrehajtás módosításait, a terhelhetőséget.

7.3 Logopédia – fejlesztés

A XII. kerületben Logopédiai Szakszolgálat működik, a logopédus tanárok a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XII. Kerületi Tagintézménye alkalmazásában állnak. Az intézmény a *1126 Budapest, Kiss János altábornagy u. 31.* szám alatt található.

Intézményünkben a fejlesztési feladatokat „utazó logopédus tanár” végzi.

A logopédiai nevelésben, gondozásban az a gyermek részesül aki:

- a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján sajátos nevelési igényű beszéd fogyatékos/beszédhibás gyermek, akinél veleszületett, vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és környezeti hatások következtében átmeneti, ill. tartós zavarok lépnek fel a nyelvi, kommunikációs és tanulási képességben, a szociális kapcsolatokban. Az akadályozottság megmutatkozhat a beszédhangok helyes ejtésének zavarában, a beszédészlelési/megértési zavarokban, a beszédritmus sérülésében, valamint általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség kiesésekben. A hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók. A felsoroltak az egész enyhe eltérésektől az érthetetlen beszédig minden változatban előfordulhatnak.
- A logopédiai szűrés, alapvizsgálat eredményei alapján, a logopédiai vélemény szerint logopédiai ellátásra szorul és a szülő a tájékoztatást követően beleegyezését adja.
- Halmozottan beszéd fogyatékos gyermek, akinél a megkésett/akadályozott beszédfejlődés, a komplex nyelvi fejlődési zavar különböző beszédhibákkal, részképesség zavarokkal, a tünetek sokféleségével tarkítva jelenik meg.
- Beszédzavarral küzdő fogyatékos gyermek.

A logopédiai nevelés célja:

Hogy biztosítsa a kommunikáció optimális szintre emelésével a beszédhibás gyermek személyiségének töretlen fejlődését, az egyén célkitűzéseinek megvalósulását, az optimális szocializációt, a sikeres habilitációt, ill. rehabilitációt.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok alkalmazása:

Feladat:

- Beszédfejlesztés: motoros-, oldó-lazító-, auditív fejlesztőgyakorlatok.
- Dyslexia, dysgráfia és dyscalculia prevenció: téri tájékozódás-, hallási figyelem és ritmusérzék-, számemlékezet és figyelem fejlesztése.
- A grafomotoros és vizuális percepció fejlesztése: vizuomotoros-koordináció, finommozgás fejlesztése, szem- és kézfej mozgásának koordinálása.
- Korábbi tanulási sikertelenségek következtében kialakult szorongások és egyéb pszichoszomatikus tünetek oldása a logopédus kompetencia határának betartásával alapelvei:
 - olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, a speciális szükségleteket, az egyéni képességet
 - korszerű vizsgálatokra, mint alapra épülő terápia, melyek a gyógyító kezelés egész folyamatát végig kísérik, szükség esetén igénybe véve a határtudományok lehetőségeit kiegészítő vizsgálatok formájában

- egyéni, kiscsoportos formában történő fejlesztés a gyermeki fejlődési ritmusához alkalmazkodó lépésekben
- a személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése
- a fokozatosság elvének szem előtt tartása

A rászoruló gyermekekkel az óvoda épületén belül foglalkozik az utazó logopédus. A logopédus mérési eredményeit az általa tartott fogadóórán tekinthetik meg a szülők és kérhetnek szakmai véleményt

7.4 „SÜNIMŰHELY”- alkotónapok – képességfejlesztő tevékenységek

A műhelyfoglalkozásokat egy időben két óvodapedagógus vezeti, akik szakmájuk azon területén kimagaslóak. A vegyes életkorú – 3-8 éves gyermekek - érdeklődésüknek megfelelően jelentkeznek és kerülnek beosztásra a műhelyekbe, illetve felzárkóztatás, tehetséggondozás céljából az óvodapedagógus javasolja. A műhelyekben résztvevőket megfigyelési szempontok alapján választják ki, a részképességekről a csoportvezető óvodapedagógus feljegyzéseket készítenek, majd a többnyire 4-5 éves gyermekek esetében javaslatot tesznek a velük való különfoglalkozásra. A módszerek között fontos szerepe van az egyénre szabott differenciált értékelésnek, a teljes személyiség fejlesztésének, a játékos tanulásnak, a fokozatosságnak és az élményszerűségnek.

Fontos szerepet kap az erősségek és gyengeségek fejlesztése.

A munka eredményességét, az elégedettséget mérő kérdőívekkel, nyomon követéssel, és az iskolaválasztás sikerességével mérjük.

Területei:

- „Tátika” zenei-irodalmi műhely
- „Mozgolódó” mozgás műhely
- „Töprengő” külső világ tevékeny megismerése műhely
- „Ecsetelő” vizuális műhely

Cél a gyermekek képességeinek és készségeinek intenzív fejlesztése, egyéni képességeik kibontakoztatása az egyenlő hozzáférés biztosításával.

A gyermekeknek az óvodába járó társaikkal, óvodapedagógusokkal való együttműködésben alakuljanak társas kapcsolataik.

Fejlődjön a mozgásuk, beszédük és teret kapjon a kreatív önmegvalósításuk.

Feladat

- felzárkóztatás, tehetséggondozás
- az esztétikai érzék alakítása,
- új vizuális technikák kipróbálása, gyakoroltatása, kimagasló vizuális képességekkel, finommotorikával és színérzékkal rendelkező gyerekek felismerése és támogatása, művészeti alkotásokkal való megismertetése
- éneklési készség, zenei alkotókedv kialakítása, hallás,- ritmusérzék fejlesztése, az életkori sajátosságoknak megfelelő játékos helyzetekben, kiscsoportokban a hangok és ritmusok világának megismertetése, a zenei olvasás-írással ismerkedtetés, a Kodály-módszer alapján, a hangszerhasználat, táncon és népzénén keresztül a magyar kultúra értékeinek megismertetése,
- dráma játékok megismertetése és megszerettetése, anyanyelvi és drámajátékokkal helyes légzés és beszédtechnika elsajátíttatása, az arc és testjátékkal kifejező előadó készségük, javítása, kibontakoztatása

- mozgás fejlesztése, fizikumuk erősítése mozgásos játékok elsajátíttatása változatos tornaeszközök felhasználásával

Az óvodapedagógusok **feladatai:**

- a gyermekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítse sokoldalú tevékenységre,
- a játékosságot, mint alapelvet a tanulás egész folyamatában érvényesítse,
- az előre megtervezett feladatok alapján a gyermekek részvételével egyéni fejlettségükhöz igazodva szervezzen és irányítson,
- érvényesítése az egyéni bánásmód elvét,
- tájékoztatják a szülőket a gyermekek fejlődéséről,
- felhívják a szülők figyelmét tehetséges gyermekükre, javaslatot tesznek fejlesztésükre és tehetségközpontokat, iskolát ajánlanak.
- továbbképzéseken, szakmai tapasztalatcseréken, esetmegbeszéléseken, konferenciákon bővítsék tudásukat.

8. AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Az ellenőrzés, értékelés időarányai:

- részleges - évenként
- teljes - négyévente

Részleges:

- az *óvodapedagógus* módszereinek, pedagógiai szabadságának eredményei elméleti felkészültsége, gyakorlati tevékenysége, (pedagógiai dokumentációk, írásos anyagok, kiemelkedő fejlesztési eredmények, azok mutatói alapján)
- a *gyermekek* fejlődésének értékelése, (személyiséglapok, megfigyelési lapok felhasználásával)
- *szülők* visszajelzései.

Teljes:

A részleges ellenőrzések alapján összegezzük, hogy a nevelési programban jelölt cél és feladatok megvalósultak-e.

A szülők elégedettek-e az óvodában folyó nevelőmunkával.

A pedagógiai munka belső ellenőrzésének fogalma, célja

A pedagógiai munka belső ellenőrzése: a nevelési-oktatási intézmény valamennyi pedagógiai tevékenységére kiterjed.

A pedagógiai munka belső ellenőrzésének célja az esetlegesen előforduló hibák mielőbbi feltárása, majd a feltárást követő helyes gyakorlat megteremtése.

Az ellenőrzés célja másrésről a pedagógiai munka hatékonyságának fokozása.

A belső ellenőrzés feladatköre magában foglalja az intézményben folyó:

- szakmai tevékenységgel összefüggő,
- önértékeléssel,
- tanügyigazgatással,

- a munkáltatással,
- a működtetéssel és a
- gazdálkodási tevékenységgel kapcsolatos ellenőrzési feladatokat

Az önértékelési program

Készítési kötelezettség

Intézményünk - a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 145. § (2) bekezdése figyelembevételével, **elkészíti az Oktatási Hivatal által kidolgozott és az emberi erőforrások minisztere által jóváhagyott "Önértékelési Kézikönyv óvodák számára" standard alapján előírt 5 évre szóló - átfogó - intézményi önértékelési programját.**

Az intézmény önértékelés munka célja, hogy az EMMI rendelet 145. § (2) bekezdésében meghatározott intézmény önértékelési feladatok az intézményben ellátásra kerüljenek.

Az intézményi önértékelés alapvető, legfontosabb célja, hogy segítséget adjon az óvoda pedagógiai-szakmai munkájának fejlesztéséhez azzal, hogy megmutatja, hogy az óvoda hogyan valósította meg saját pedagógiai programját.

Az átfogó intézményi önértékelés részei, és egyben szintjei az alsó szinttől felfelé:

- **a pedagógus önértékelés,**
- **a vezető önértékelés, valamint**
- **az intézmény önértékelés** (azaz, a csak intézményi szinten mérhető elvárások önértékelése).

Az átfogó intézményi önértékelés célja, hogy: az intézmény az önértékelés mindhárom szintjén az elvárások teljesülését értékelje úgy, hogy:

- pedagógus önértékelésnél a pedagógus önmagára,
- vezető önértékelésnél a vezető önmagára,
- intézmény önértékelésnél a vezető és nevelőtestület közösen végzi az értékelést;

Az értékelés alapján megállapításra kerüljenek:

- a kiemelkedő területek és
- a fejlesztendő területek,

Az intézmény a fejlesztendő területek fejlesztése érdekében intézkedési tervet készítsen, a fejlesztési tervben szereplő szervezeti és egyéni tanulási, önfejlesztési programok megvalósítását, eredményességét újabb önértékelés keretében vizsgálja.

Az átfogó intézményi önértékelés további célja:

- az intézmény pedagógiai, szakmai munkája színvonalának emelése a pedagógusokon, a vezetőkön és az intézményi szinten értékelhető tevékenységeken keresztül,
- annak vizsgálata, hogy az intézmény hogyan tudott megfelelni saját céljainak, ezek közül is kiemelve a pedagógiai programban meghatározott elveket, értékeket, célokat,
- az értékelésbe az intézményi sajátosságok beépítése az elvárás-rendszer tartalmának, helyi dokumentumoknak, illetve egyéb elvárásoknak megfelelően.

Külső ellenőrzés, értékelés

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről egységes, fenntartótól független külső értékelési rendszer (**pedagógiai-szakmai ellenőrzés – tanfelügyelet**) működtetését írja elő. Egységes, mivel az értékelés alapját képező elvárások központilag kerültek meghatározásra – a pedagógusra, óvodaigazgatóra és intézményre megfogalmazott általános elvárások, az értékelési eljárások, módszerek és eszközök is egységes standardot alkotnak.

8.1. Az óvoda pedagógiai programjának fejlesztése

A program ellenőrzése hozzájárul a reális értékeléshez és kiinduló adatokat szolgáltat a jövőbeni célok kitűzéséhez a feladatok meghatározásához.

Informatika a nevelés folyamatában

A családokban megjelentek az informatikai eszközök.

Távlati cél, hogy a gyermekek a számítógéppel interaktív módon „aktív kommunikációs környezetben” tevékenykedhessenek, ez egységet alkot a Montessori pedagógiával.

Az értelmi képességek és finommotorika fejlesztése mellett lehetőség adódik az önálló munkára, egyéni fejlesztésre, korrekcióra és önkorrekcióra.

A számítógép is fontos szerepet kap a matematikai didaktikai játékeszközök mellett. A számítógép készség szintű kezelése a későbbiek során is segítség a mindennapokban. A billentyűzet és az egér használata fejleszti a finommotorikát és egyben a szem-kéz koordinációt. A betűk és számképek felismerése az írást és olvasást is előkészítik. A rajzprogram elősegíti a térlátást, s a programokban való eligazodás fejleszti a logikus gondolkodást.

A személyi és tárgyi feltételek részben adottak az évek során bővítését tervezzük.

9. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

9.1. Az óvodába lépés feltételei

Óvodába felvehető: Intézményeinkbe a gyermekek felvételét a mindenkor érvényes tanügy igazgatási feladatnak megfelelően végezzük.

Az óvodába a gyermek harmadik életévének betöltése után vehető fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a kerületben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti. A jelentkező gyermekek felvétele, fogadása az óvodai nevelési évben – amennyiben azt a férőhelyek száma lehetővé teszi – folyamatosan történik. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.

Szemponturnk, hogy a gyermek betöltse harmadik életévét, és a következő fejlődési mutatókat vesszük figyelembe:

- szobatisztaság,
- önálló mozgáskészség,
- tudja kifejezni magát érthetően,
- bizonyos dolgokban legyen önálló,
- lelkileg legyen érett az elválásra

Óvodai jelentkezés:

A szervezett jelentkezés rendjét évente kiadott rendelkezés tartalmazza.

Jelentkezéskor a szülő felvételi kérelmet tölt ki.

A felvételtől az óvodaigazgató dönt.

A felvételt nyert gyermekekről és az elutasításról határozatban értesítjük a szülőket.

Óvodai beiratkozás:

A beiratkozás idejét az óvodaigazgató határozza meg azon gyermekek részére, akik felvételt nyertek.

A felvétel elbírálásának szempontjai: férőhelyek száma, XII. ker. Önkormányzat által meghatározott óvodai körzet lakója, kerületi lakos, munkahelyi körzet, a szülő az óvoda pedagógiai programját figyelembe véve kéri a felvételt.

Szükséges iratok: a szülő személyi igazolványa, lakcímgazóló kártya, a gyermek születési anyakönyvi kivonata.

9.2. Az iskolába lépés feltételei:

Tankötelezettség

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti – de legkésőbb az azt követő évben – tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet. Az adott évben tanköteles korba lépő gyermeket a szülő köteles beírtni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára

9.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. „A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.
 - a) A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
 - b) A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, **beszél**; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
 - **elemi ismeretekkel** rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító

elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
 - feladattudata kialakulóban van és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
3. A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul **az egész gyermeki személyiség** harmonikus fejlődésének elősegítése.
 4. A sajátos nevelési igényű gyerekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
 5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekkel szemben.”

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

10. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 1993.évi LXXIX. törvény a közoktatásról (az 1996.évi LXII. törvénnyel egységes szerkezetbe foglalt szöveg) és annak 2003 évi módosításai
Művelődésügyi Közlöny 25. sz.
2. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
Magyar Közlöny 1996.71.sz.
3. Az Óvodai nevelés programja
Országos Pedagógiai Intézet 1989.
4. Pócze Gábor - Trencsényi László: Pedagógiai program-hogyan?
Országos Közoktatási Intézet 1996.
5. Pedagógiai programkészítés az óvodában
Debrecen 1996.
6. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan?
Országos Közoktatási Intézet
7. A XII. kerület közoktatási koncepciója
Budapest, 1997, 2002, 2004.
8. Kudarc nélkül az iskolában
Alex typo 1992.
9. Alternatív pedagógiai törekvések Magyarországon II.
Magyar Óvodapedagógiai Egyesület 1995.
10. Kiss Erika-Szirt Miklósné: Montessori pedagógia az óvodában
Horizont könyvek 1992.
11. B. Méhes Vera: Montessori pedagógiai rendszere és alkalmazása az óvodában
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
12. B. Méhes Vera: Magyarországi Montessori Óvodai Program
PROFIL számítógépes adatbázis
13. MÁLYVA Integráló-differenciáló óvodai program
PROFIL számítógépes adatbázis
14. Porkolábné Dr. Balogh Katalin - Dr.Pál Judit - Pintér Éva - Szaitzné Gregorits Anna:
Komplex Prevenciós óvodai Program
PROFIL számítógépes adatbázis
15. SÜNI Óvodák 1993-2016 tanévig terjedő munkatervek és értékelései.
16. Kovács Zsuzsa: Óvodavezetői pályázat 1997., 2002, 2007, 2012

17. A Süni Óvodák Etikai Kódexe
18. A Süni Óvodák Minőségirányítási Programja
19. Süni Óvodák Szakmai Munkaközössége által kidolgozott nevelési tervek
20. Kompetencia alapú programcsomag
Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.1.1 központi program
21. Dr. Perlusz Andrea: Ajánlások nagyothalló és siket gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez
22. Farkas Miklós – Perlusz Andrea: A hallássérült gyermekek óvodai és iskolai nevelése és oktatása.
23. Hegyiné Honyek Katalin: Ajánlások látássérült gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez
24. Dr. Bernolák Béláné: Ajánlások mozgáskorlátozott gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez
25. Kovácsné dr. Bakosi Éva: Játék és tanulás az óvodában
26. Torgyik Judit – Karlovicz János Tibor: Multikulturális nevelés
27. Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről
28. Körmöczi Katalin: „A gyermek mindenek felett álló érdeke” Országos Szakmai Összejövétel anyaga (2010. március 19.)
29. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosítása
A Kormány 255/2009. (XI.20.) korm. rendelete
30. 363/62012. (XII. 17.) Korm. Rend. az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
31. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
32. 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.
33. Budainé Balatoni Katalin: Így tedd rá!- táncos mozgásfejlesztés az óvodában.
34. Országos tanfelügyelet kézikönyv óvodák számára
35. Önértékelési kézikönyv óvodák számára

11. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az óvoda adatai:

Intézmény neve: SÜNI ÓVODÁK

Székhelye: 1126 Budapest Németvölgyi út 29.

Tagintézménye: 1126 Budapest Orbánhegyi út 18.

OM azonosító száma: 034481

Maximális gyermeklétszám, Süni Óvodák összesen: 141 fő

A közintézmény fenntartói irányítását ellátó szerve:

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat
1126 Budapest Böszörményi út 23-25

Az óvodai pedagógiai program nyilvánosságra hozatalának módja és helye:

Elektronikus formában:

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat honlapján

www.hegyvidek.hu

Süni Óvodák honlapján:

www.suniovodak.hu

Nyomtatott formában teljes változatban megtekinthető az óvodában.

A PP személyi hatálya kiterjed:

Az óvodával jogviszonyban álló minden pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre, gyermekekre, azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában, a szülőkre - az érintett területeken.

A PP területi hatálya kiterjed:

Az óvoda területére, az óvoda által szervezett - a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó - óvodán kívüli programokra.

Az óvodai pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

A jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások

Az óvoda nyitvatartási ideje nagymértékben változik.

Az óvoda használók köre változik.

Az óvoda átszervezése miatt.

Módosítása: az óvodaigazgató hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület és a KT elnök.

Érvényességi és legitimációs záradék

Jelen Pedagógiai Program érvényessége: A fenntartó jóváhagyásának napjától

A jelen Pedagógiai Program hatályba lépésével érvényét veszíti az Süni Óvodák eddigi Pedagógiai Programja.

A módosítás indoka: törvényi változás, szervezeti átalakítás, Alapító Okirat módosítás, Óvodanevelés országos alapprogramjának módosítása.

Verziószám: 1/2023

Iktatószám: 15-145/V/2023

Megtalálható: Az óvoda honlapján és az igazgatói irodában

A Süni Óvodák nevelőtestülete a Pedagógiai Program megalkotásában, értékelésében részt vett, azt 2023. év szeptember 13. napján tartott határozatképes nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal 140/2023 határozatszámom elfogadta.

Nevelőtestület nevében: Hegyes-Ágnes Bernad

Alkalmazotti közösség nevében: Bokor László Ferencz Edina

Budapest Hegyvidék, 2023. szeptember 13.

Nyilatkozom, hogy az általam jóváhagyott Pedagógiai Programot az éves elfogadott költségvetésen túl a fenntartóra többletköltséget nem ró.

Budapest Hegyvidék, 2023. szeptember 13.

Szép Alexandra
óvodaigazgató

A Szülők Közössége az Süni Óvodák Pedagógiai Program módosításának okáról tájékoztatást kapott, a Pedagógiai Programot megismerte

Budapest Hegyvidék, 2023. szeptember 13.

Hegyes-Ágnes Bernad
Szülői közösség nevében

A Süni Óvodák Pedagógiai Programjában foglaltakkal kapcsolatosan a jogszabályban biztosított véleményezési jogával élt, ellenvetést nem fogalmazott meg. A dokumentumot az alkalmazotti testület elfogadta és ellenvetést nem fogalmazott meg.

A Süni Óvodák Közalkalmazotti Tanácsa:

Budapest Hegyvidék, 2023. szeptember 13.

Köszvényes Zoltán
Közalkalmazotti Tanács elnöke

Fenntartói Jóváhagyás
A Süni Óvodák Pedagógiai Programját jóváhagyásra a fenntartó Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzatnak megküldte.
<p>A Süni Óvodák Pedagógiai Programját a fenntartó jóváhagyta.</p> <p>Kelt: Budapest Hegyvidék, 2023.....</p> <p>.....</p> <p>Fenntartó</p> <p>Ph.</p>